Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ямнай 1921 оной ...брийн 21-һэә гарана | № 275 (15898) | 1981 оной декабриин 1, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

...РАДАЙ БАЯЛИГЫЕ АЛМАХА, АРЬБАДХАХА

В. Б. САГАНОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

...81 — 1985 онуудта, мүн ...ондо оронойнгоо эко...ческа ба социальна хүг...н программые хараал... КПСС-эй ЦК-гай нояб... (1981 он) Пленумэй ба ...Р-эй Верховно Соведэй ...адахи сессиин шиидхэ...үүдые манай республи... ажалшад гүнзэгыгөөр ...и, халуунаар дэмжэжэ ...һэн. Пленум дээрэ ... Брежневэй хэлэһэн ...дхатай үгэнүүд соо, энэ ... жэлэй гол шухала ...алнууд бүхы талаһаа ...элгэдэжэ, тэдэнние шиид... замууд хараалагдаһан ... юм. Энэ үгэ соошье, ...С-эй ЦК-гай Пленумэй ...ол соошье, мүн СССР-...рховно Соведэй сес... документнүүд доторшье ...та, арьбалалтын гурим ...дхаха, арадай баяли... гамтайгаар ашаглаха, ...нүүдые эзэн ёһоор хэ...э тухай хэлэгдэнэ.

...эшье ойлгосотой. Жэл ... бүри Эхэ оронойнмай ...г улам үргэдэн хүгжэ... Оронойнмай гол фонд... үнгэрэгшэ арбан жэлэй ...да хоёр дахинһаа үлүү... ...эхэ боложо, мүнөө жэл... ...200 миллиард гаран ...игтэ хүрэнхэй. Түүхэй материал болон түли... түйлай ехэ нөөсэнүүд ...бэриин эрьелтэдэ оруу...нхай. Тэдэнэй ехэнхи ...ь, жэшээлэн хэлэбэл, ... шулуун нүүрһэн, газ ...мэтэ дахинаа бии бол...огүйнь мэдээжэ. Алмаг... түлишэ, материалнүү... килограмм бүхэн, элек... элшэ хүсэнэй киловатт-... бүхэн манай арадай ...н үргэн ехэ хэмжээ... хаража үзэхэдэ, ниитын ...эриин ашаг үрэ дээ...лхэ, совет гүрэнэй эко...ческа хүсые бүри бэхи-жүүлхэ, арад зоной ажаһуудалые һайжаруулха нэмэлтэ нөөсэ болохо байна.

Мүн эндэ түүхэй эд олзоборилхо ба болбосоруулха үедэхи гээлтэ хоролтонуудые усадхаха, газар таряалан болон фермэнүүдэй продукциие алмаха, ажалай ба финансын нөөсэнүүдые гамтайгаар ашаглаха, бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй шанарые һайжаруулха хэрэгтэ анхарал табигдаха байна. «Газар, таряан, фабриканууд, зэр зэмсэг, эдеэ хоол, транспорт гэхэ мэтэеэ нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр гамнагты — эдэ бүтэдэ мүнөөнһөө бүхыдөө танай, бүгэдэ арадай баялиг болохо». — гэжэ Владимир Ильич Ленин 1917 ондо бэшэһэн байна.

Агууехэ вождиин захяае бэелүүлэн, манай Коммунис парти алмалтын гурим сахиха, арадай баялигые алмаха талаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табидаг байна. Һүүлэй үедэ энэ талаар хэдэн шухала тогтоолнууд абтаа. Байгша оной июль һарада КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Түүхэй эдэй, түлишын-энергетическэ болон бусад материальна нөөсэнүүдые алмаха ба ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар хүдэлмэри шангадхаха тухай» тогтоол тунхаглагдаһан байна. Энэ тогтоол дотор арадай ажахын бүхы һалбаринуудта гарза гаргашануудые бага болгохо талаар дэлгэрэнгы хэмжээнүүд хараалагданхай.

СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сесси дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, бүхы нөөсэнүүдые ашаглаха талаар шанга хизаарлалга табигдаха, министерство, албан зургаан, предприяти бүхэндэ алмалта, арьбалалтын талаар тодорхой даабаринууд үгтэхэ байна.

Парти болон правительствынгаа заабаринуудые бэелүүлэн манай республикын партийна, совет, ажахын эмхинүүд болон олонхи предприятинууд, барилгын организацинууд, колхоз болон совхозуудай коллективүүд алмалта, арьбалалтын хүдэлмэри саашадань һайжаруулха, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые гүйсэд ашаглаха, ажахы хүтэлбэрилгын социалис ёһо гуримуудые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Энэ талаар Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ, авиационно, Тимлюйн цементын заводуудта, Джидакомбинадта, Улаан-Үдын шубуунай фабрикада, Нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудта болон бусад олон коллективүүдтэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ үйлэдбэриин түрүүшүүл болон зохёохы хүдэлмэрилэгшэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, экономистнууд, уралан нарижуулагшад хабаададаг байна.

Гэхэтэй хамта алмалта, арьбалалтын түлөө, материальна, ажалай болон финансын нөөсэнүүдые гамтайгаар ашаглахын түлөө тэмсэл газар бүхэндэ али һайнаар ябуулагданагүй. Арадай баялигые гээлтэ хоролтодо оруулха, хүдэлмэриин сагые һамшааха, социалис зөөри хулгайлха ябадалда хаалта гүйсэд табигданагүй. Жэшээ болгон электрын ба дулаанай элшэ гаргашалгые хаража үзэе. Тэрэнэй нөөсын баланс республика дотор нилээн хүшэршье һаань, олохон предприятинууд ямаршье хэм хэмжээгүйгөөр гаргашалдаг байна. «Бурятэнерго» управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, байгша оной арбан һара соо шалгагдаһан 18 предприятида түсэбһөө гадуур 8,6 миллионһоо дээшэ киловатт-часаар гэхэ гү, али 6,7 процент ехээр электрын элшэ хүсэн гаргашалагдаһан байха юм. Мүн 16 предприятида дулаан хэмһээ үлүүгээр гаргашалагдаа.

Эндэ илангаяа «Бурятстройматериалы», «Буржелезобетон» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд, «Бурятферммаш» завод, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, Сэлэнгын ЦКК гэхэ мэтэ коллективүүдые нэрлэлтэй. Мүн электрын элшэ хүсэ хүдөө нютагуудта ашаглалга гүйсэд гуримшуулагдаагүй байһаар. Олонхи колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин ба үйлэдбэриин бэшэ хэрэгсэлдэ хэр зэргэ элшэ хүсэн гаргашалагданаб гэжэ амяарлан тоологдоногүй. Тингэжэ тэдэ ажахынуудта тогтоогдоһон лимитһээ гадна 15 миллион гаран киловатт-час электрын элшэ хүсэн гаргашалагданхай.

Мүн тинхэдэ хэды шэнээн металл, цемент, хирпиисэ, сонхын шэл болон бусад материалнууд промышленна предприятинуудта, организацинуудта хаягдана гээшэб? Автотранспортые хооһоор гүйлгэһэнэй, дутуу ашаалһанай, буруугаар хэрэглэһэнэй гэмээр хэды ехэ түлишэ үлүү галдагданаб? Машина болон механизмуудые, минеральна үтэгжүүлгэ, тэжээл ба хүдөө ажахын продукци хайша хэрэгээр хадаглаха ушар али олон үзэгдэһөөр.

Республикын зарим районуудта ниитын малай үгы бололгын олошороһон ушар манай һанаа зобоохо зэргэтэй. Гансахан Зэдын райондо үнгэрэгшэ жэлдэ 7300 хонин, 206 үхэр үгы болошоһон байха юм. Мүн Хурамхаанай, Баунтын, Загарайн районуудай олохон колхоз, совхозуудта иимэ ушар үзэгдэдэг.

Гүрэнэй хэрэгтэ һаад тойбо татадаг ушар гэбэл, түсэбтэ даабари дүүргэһэн тухай тоосоон буруугаар табигдадаг байна. Тоосоондо худал хуурмагаар нэмэлтэ оруулха, хэгдээгүй юумэндэ худалаар салин түлэхэ ушарнууд «Главбурятстройн», «Бурятцелинстройн» ба «Бурятремстройн» зарим барилгын организацинуудта, республикын Госкомсельхозтехникын предприятинуудта, оёдолой «Байгал» нэгэдэлдэ, «Бурятавторемонт» нэгэдэлдэ үзэгдэнэ.

Тиихэдэ гүрэнэй зөөри үбэршэлхэ, социалис зөөри хулууха гэхэ мэтэ манай обществодо харша, үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүд худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын системэдэ, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта, колхоз болон совхозуудташье үзэгдэһөөр. Жэжэ хулгай ушоол үсөөрнэгүй. Ганса «Бурмясопром» нэгэдэлэй предприятинуудта хэдэн арбаад мянган түхэригэй продукци хулгайда ороһон байна. Колхоз, совхозой үбһэ тэжээл дээрэ үмсынгөө мал баридаг, хоморой зүйлнүүдые нюусаар худалдадаг, үмсын аһгай фермэ баряад, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хэмһээ ехээр худалдан абадаг, ниитын транспортда мүнгөө түлэдэггүй зон мүн лэ ингэжэ сэгнэгдэхэ байна. Имэрхүү ябадалнуудтай эрид шууд тэмсэл ябуулха шухала. Энэ хадаа тоо бүридхэлэй, хиналтын һуладаһан газартал гарана. Тиимэһээ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, бүхы эмхидхэлэй, юридическэ ба ойлгуулламжын хэмжээнүүдые абажа, арадай зөөри үрилгэ, хулуулгатай тэмсэхэ, тоо бүридхэлгэ, хиналта шангадхаха шухала.

Энэ талаар Соведүүдэй, тэдэнэй гүйсэдхэхы органуудай үүргэ ехэ. Тэдэнэр алмалта, арьбалалтын гурим сахилгые нарин хиналтадаа абаха, энэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдые, үргэн олониитые хабаадуулха уялгатай. Республикын олохон Соведүүд иимэ шэглэлтэйгээр хүдэлдэг. Тэдэнэй үүсхэлээр социалис зөөри хамгаалха талаар харалганууд үнгэргэгдэнэ. Үйлэдбэриин гол участогуудта депутадуудай постнууд, бүлэгүүд эмхидхэгдэдэг. Тэдэнэр түүхэй эд, материал, үбһэ тэжээл хэр зүбөөр ашаглагданаб гэжэ харадаг, продукциин шанар шалгадаг байха юм. Мүн Соведүүд харьяата газар дээрэнь оршодог предприяти, эмхи зургаан болон элдэб организацинуудай материальна ба финансын нөөсэнүүдые ашаглаха талаар ябуулдаг хүдэлмэриие таалалдуулан хүтэлбэрилнэ.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

СОВЕТ ТЕЛЕВИДЕНИИН, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ, ТЕЛЕВИЗИОННО ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ехэ үйлэ хэрэгээр — телевизионно дамжуулга таһалгаряагүй хэжэ эхилһэн үдэрһөө хойшо үнгэрһэн 50 жэлэй ойгоор таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб!

Мүнөө үедэ Советскэ Союз дэлхэй дээрэ эгээл ехэ телевидениин системэтэй юм, тэрэнь саг үргэлжэ нарижуулагдан хүгжөөгдэнэ; телевизионно дамжуулгануудай үзэл сурталай—уран һайханай хэмжээн ургана, материально-техническэ баазань үргэдэн бэхижэнэ.

Манай эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, хүдэлмэришэд үнгэтэ телевидениин мүнөөнэй шэнэ техникэ. Газарые тойрон дабшадаг хэмэл ододы хэрэглэлгэтэйгээр телепрограммануудые дамжуулан шэнэ түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээгээ.

Телевидени манай обществын оюун бодолой ажабайдалда таһаршагүй хубинь боложо, арадай ажахын ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ горитой хубитаяа оруулна. Тэрэ ажалшадые политическэ, гоё һайханиие ойлгодогоор, һайн һайхан зан абаритайгаар хүмүүжүүлгын шухала хэрэгсэл болонхой. Совет телевидени уласхоорондын ниитын һанал бодолдо мүн лэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Мүнөө олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг манай хэрэгсэлнүүдэй урда шухала зорилгонууд табигдана. Журналистнууд болон редакторнууд, режиссернууд болон операторнууд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэд — телевидениин хүдэлмэридэ хабаатай бүхы хүнүүд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө саашадааашье оролдосотойгоор тэмсэхэ ажабайдалай совет түхэл шэнжые тодо хурсаар харуулһан, коммунис үнэн зүбые баталһан дамжуулгануудые хэхэ байхат гээд батаар найдажа байһанаа мэдүүлнэб.

Манай Эхэ ороной аша туһада ажалай ба зохёон байгуулхы шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИИН БАЯРТА ОЙ

Телевизионно камерануудгүйгөөр ямар нэгэн шухала үйлэ хэрэгые ой ухаандаа оруулха гээшэ хүшэр бэрхэтэй болонхой. КПСС-эй съезднүүд, ажалай шэнэ илалтанууд, национальна һайндэрнүүд, галаадын айлшадай албанай хэрэгээр ерэлгэ — иимэ дамжуулганууд олон миллион хүнүүдые сэнхир экранай дэргэдэ суглуулдаг юм. Манай парти болон гүрэнэй дотоодын, галаадын политика тухай үнэн зүбые олон оронуудай хүн зон совет каналнуудаар хаража, мэдэжэ абадаг байна. Манай телевидениин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан ноябриин 28-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болобо.

Леонид Ильич Брежневэй эльгээһэн амаршалгые сугларгашад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа. КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин амаршалгые соносхон уншаба.

СССР-эй Гостелерадиогой түрүүлэгшэ С. Г. Лапин элидхэл хээ. Телевидениин хүдэлмэридэ хабаатай бүхы хүнүүдэй ажалда нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн үндэр сэгнэлтэ улам үрэ түгэсөөр ажаллахые, манай үдэрнүүдэй баатар габьяае, ажалша хүнэй нэрэ хүндые тодо хурсаар харуулхые, социализмын түйлалтануудай түүхэтэ удха шанарые үргэнөөр харуулхые уялгална гэжэ элидхэлшэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН УРДА ТЭЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд: Түсэблэлгын-бюджетнэ, Промышленностиин, Транспортын ба хэлхеэ холбооной, Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин, Хүдөө ажахын, Эрдэм техникын, Арадай хэрэглэмжын эд бараанай ба худалдаа наймаанай, Гэр байрын-коммунальна ажахын ба ажаһуудал хангалгын, Элүүрые хамгаалгын, Социальна хангалгын ба спортын, Арадай гэгээрэлэй ба соёлой, Эхэнэрнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай, эхэ болон үхибүүдые хамгаалгын асуудалнуудые эрхилдэг, Залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг, Байгаалиие сахин хамгаалха ба байгаалиин нөөсэнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ асуудалнуудые эрхилдэг комиссинууд Москвада хүдэлмэрөө дүүргэбэ.

1981—1985 онуудай Российн Федерациин Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, 1982 оной республикын гүрэнэй түсэб болон бюджедые, 1981 оной түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһые, 1980 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое урид шалан хаража үзэлгын дүнгүүд тухай бэлэдхэлэй комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэлые депутадууд шагнаһан байна. Тэрэнэй социальна шэглэлые үргэдхэн эдэбхижүүлхэ гээшэ шэнэ табан жэлэй түсэбэй онсо шухала зүйл болоно. Тэрээн дотор хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд арад зоной ажабайдалай бүхы талые һайжаруулхаар хараална. Промышленна эд бараан ба эдеэ хоолой зүйлнүүд ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ, гэр байра үргэнөөр баригдаха. хүн зоной ашаг олзо дээшэлүүлэгдэхэ. Худалдаа наймаан саашадань хүгжөөгдэхэ, хүн зоной һуудал байдал һайжаруулагдаха байна. Заседанинуудай үедэ депутадууд түсэблэлгын органуудта, министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта шүүмжэлхы хэдэн ажаглалта хэбэ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые али бүхы талаарнь үргэнөөр хүгжөөхэ дурадхалнууд оруулагдаа.

Эдэ ажаглалтанууд болон дурадхалнуудые хараада абажа, комиссинууд түсэбүүд болон бюджет тухай шиидхэбэринүүдые батлаһан. Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ В. С. Кузьмичевой сесси дээрэ хэһэн Түсэблэлгын-бюджетнэ ба бусад саг үргэлжын комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлые һайшааһан байна.

Комиссинууд бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ, ерэхэ жэлэй хүдэлмэриин түсэбүүдые хараалаа.

(ТАСС).

БИДЭШЬЕ ХАБАЯА ТУРШАХАМНАЙ

...рбан нэгэдэхи табан жэ... түрүүшын жэлдэ абаһан ...ализ уялгануудаа нэрэ...нэтэйгөөр дүүргэхын тү... манай Дээдэ-Юрөөгэй ...мын һаалишад, малшад ...эһэн арбан һарын турша... габшагай шангаар хүдэл...

...нигэжэ һү һааха жэлэйн... түсэбые болзорһоонь 4 һа... урид дүүргээ һэн. Бу...ль 3200 центнер сагаан ... үйлэдбэрилхэ даабари... һаа, мүнөө тэрэнээ 3500 ...тнертэ хүргөөд байнабди.

...Фермын түрүү һаалишан ...һү коммунистка Санжид... Цыбикдоржиева жэлэй ...һэе хойшо үнеэн бүриһөө ...а зэргээр 2689 кило... ...м һү һаажа, ажахынгаа ...ы һаалишадай мүрысөөн... эрхимлэжэ ябана. Мүн лэ ...ү һаалишад Валентина ...бова, Софья Зверева гэг... ...үнеэн бүриһөө түс түс... 2520—2600 килограмм ...һаанхай. Эдэнэр бүгта һү ...ха жэлэйнгээ түсэбүүдые ...ара соо дүүргээ юм. Он...гоор хэлэбэл, ерэхэ 1982 ...жасада эдэнэр түс түс... 25—30 центнер һү оруу...хай.

...ршэлтэй һаалишад На...ма Табхарова, Зоя Гал...ова гэгшэд һү һааха жэ...гээ даабарине баһал бол...оонь урид дүүргэжэ ша...а.

...мжалтымнай эшэ үндэһэн ...һаа гээшэб гэбэл, ажа... эмхидхэлһээ, илангаяа ...дые һайнаар харууһал... ...эдээлүүлхэ, саг соонь зү... шэргээхэ, түрэлгэдэнь ...эхэ, һая түгаллаад бай...ань шадамараар һааха ...э мэтэ заабарине жэншэл... сахидагһаамнай эхитэй ...э алдуутүй. Тэрэшэлэн ...алис мүрысөөн манда ...ашатай туһатай гэжэ тоо...огбди.

...ээл тиимэһээ үбэлжэл... һайнаар үнгэрэгхэ. Энэ ... соо үнеэдэй һү шэмые ...м дээшэлүүлхын түлөө ...оон мүрысэхэ гэшэ ...зүб гэжэ манайхин бүт... тоолоно. Тиитээд райо...нгоо Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай жэшээгээр социалис мүрысөөндэ оролсожо, хабаяа туршан хам орожо хүдэлхэ гэжэ шиидээ юм.

Тусхайлбал, коллективнай суглаан дээрээ баталан абаһан социалис уялга соогоо ингэжэ бэшэнхэй: «1981—1982 онуудай үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1250 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэхэбди. Фермэдээ үдэр бүриин ажалай гурим наринаар сахижа, зоотехническэ заабарине жэншэдгүй бэелүүлэн, бүхы һүнэйнгөө 85 процентһээ бага бэшыень нэгэдэхи сортоор тушаахабди».

Манай коллективэй абаһан социалис уялга КПСС-эй райкомдо, райгүйсэдкомдо һайшаагдан дэмжэгдээ һэн.

Иимэ урэ дүн түйлаха арга боломжо манайда бии. Түбхын түрүүн үбһэ тэжээлэй тиимэ элбэг бэшэшье һаа, тэрэнээ нарин нягтаар гаргашалжа, грамм, килограмм бүхэнэй ашаг үрэтэй байхынь тула урид тон һайнаар бүйлүүлжэ, малдаа эдюулнэбди. Тэрэшэлэн һая түрэһэн үнеэдые түсгаар һайн харууһанда, тэжээлдэ байлгажа, үдэрэй заатагүй 3—4 һаахабди.

Энээнһээ гадна, фермэдэ үдэрэй ажалай үдэр бүриин тогтомол гуримые наринаар сахиха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг байһаниинь элитэ.

Малай эдихэ үбһэ тэжээлээр дутамаршье һаа, имагтал бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, ажалаа улам һайжаруулжа, хамаг хүсэл оролдолгоёо гарган хүдэлжэ, абаһан уялгаяа дүүргэжэ байнабди.

Ондоо тиимэ түсгаар «нюуса» онол арга манда үгы. Амжалтымнай түлхюур өөһэдымнайл гарта гэжэ манай һаалишад, малшад бүгта ойлгоно.

Д. ЦЫРЕНДОРЖИЕВА,
Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша.

ЖАРГАЛ БАДМАЕВ — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой залуу хүдэлмэришэн. Заводой дархашуулай цехтэ хүдэлдэг, дүрбэдэхи разрядай түмэршэ дархан, ажалша бэрхэ, уран гартай гэжэ коллектив соогоо суурхадаг. Жаргал Раднаевич — КПСС-эй гэшүүндэ кандидат, арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй депутат. Залуу хүбүүн ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг, хүн зоной дунда хүндэтэй юм. Жаргал Раднаевич арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө оролдон, эршэтэй һайнаар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэршэ дархан Ж. Р. Бадмаев ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Шалгалта юу харуулааб?

ГЭМЫНЬ УРДАА, ГЭМШЭЛЫНЬ ХОЙНОО

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болон социалис уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөндэ оролсоһон «60 лет Октября» колхозой малшад байгша оной эхинһээ хойшо яһала амжалта түйлаба. Тобшолон хэлэбэл, энэ хугасаа соо ниитынгээ адууһа малай тоо олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулһан байна. Үнгэрһэн арбан һарын туршада гүрэндэ мяха, һү, нооһо тушааха түсэбөө дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдоо. Богонёор хэлэхэдэ, габшагай ажалай түрүүшын жэлэй арбан һара соо һү, нооһо гүрэндэ худалдаха даабаряа бэелүүлһэн байна.

Һаяхан энэ ажахыда ошоходоо байгша оной үбэлжэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэһыень шалгахадамнай, залуу малай гүүртэ, һү һаалиин фермэ үбэлжэлгэеэ һайнаар эхилэнхэй гэхын аргагүй байба. Энээнһээ уламжалан, һү үйлэдбэрилхэ түсэбэйнь дүүргэлтэ бэрхэтэйхэн байдалда оронхой.

Байгша оной хабарһаа хойшо бүхэли зундаа дуһалшье бороогой ороогүй дээрэһээнь дахинаа ниитэ ган гасуур боложо, сабшалан, таряалан болон бэлшээри бүхыдөө гандашаһан байгаа.

Тингэжэ адууһа малынь зунай, намарай үедэ хүсэд таргалжашье үрдингүй, үбэлжэлгэдэ ороһон байба. Хэды иимэ бэрхэшээлэй ушарбашье, колхозой малшад али бүхы арга боломжоёо хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоогүй. Иимэ хүндэ хүшэр үеые дабахын тула горитой хүдэлмэри ябуулаа аабза гэжэ һанаһамнай, тиимэ юумэн обёорогдобогүй. Жэшээ болгон һү һаалиин фермэдэхи байдал хараад үзэе. Ноябриин һүүл боложо байгаашье һаа, малайнь байра соохи оньһон түхеэрэлгэнүүд үшөө хүсэд бэлэн болгогдоогүй байба. Үнеэдэй шабааһа, шабха арилгаха түхеэрэлгын муугаар хүдэлгэгдэдэг дээрэһээ досоо талань муухай, шиигтэй нойтон, шабар шабхатаяа хударалдашанхай байгаа һэн. Иимэ байдалһаа һү һаалинь эрид доошолоо бшуу. Тэжээл бүйлүүлдэг цехынь энэл һарада хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Эндэ комсомолой гэшүүд Даши Базаров Геннадий Цыренов хоёр сүүдхэдэ 18 тонно тэжээл бүйлүүлан бэлдэнэ. Энээнһээ үнеэдэйнь һү һаам бага зэргэ дээшэлжэ, үдэр бүхэндэ 900—960 килограмм һү һаана. Энээниие үнеэн бүридэ тоолоходо, сүүдхэдэ оройдоол 3.8 литр болоно бшуу. Түс фермэ гүрэндэ үдэр бүри 800—890 килограмм һү тушаана.

Эндэ 9 һаалишад хүдэлдэг юм. Теэд һү үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн һаалишан гэхэдэ, гансал Валентина Ивановна Мурзакова болоно. Бэшэнниинь даабаряа дүүргэхэ үшөөл үды.

Эндэ һайн талыень хэлэхэ болоо һаа, дурсагдагша колхозой түс фермэдэ һая гараһан, мүн урид абтаһан тугалнуудые боксово аргаар амяарлан байлгаха байра түхеэрэгдэнхэй. Энээниинь лэ һайшаахаар байгаа һэн. Досоонь сэбэр, хуурай, агаарыныье арюун, ажаллажа байһан эсэдошье һайн. Хэрбээ үнеэдэй байрада иимэ байгаа һаань, ехэл һайн бэлэй гэжэ һанамаар.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгын бэрхэтэй, хүшэр байһыень хараада абажа, бүхы бүдүүн тэжээлээ заабол хэршэжэ, бүйлүүлжэ, үнеэдтэ эдюулхэ эрилтын табигдаад байхада, эндэ энэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Ушарынь хадаа һолоомо хэршэдэг түхеэрэлгэеэ хүдэлгэнэгүй. Һаалишадынь үнеэдтээ эдюулхэ талха таряанай зүйлые хэршэгдээгүй һолоомотой холижо, түсхай боошхо соо хээд, эһээжэ бэлдэнэ.

Эндэһээ холо бэшэхэнэ бурууннуудай гүүртэ үбэлжэнэ. Тэрэниие Бальжинима Цыдыпович Молонов даадаг юм.

— Би хоёрдохи жэлээ бурууннуудые харууһалнаб. Мүнөө бидэ 126 буруутайбди, — гэжэ ахалагша үхэршэн хэлэбэ.

Һүрэгынь харахада ехэл ядаруу, туранхайнууд байба. Дорохи дэбдихэрэйнь муу дээрэһээ гэдэһэн талань шабар шабха болошонхойнууд харагдана. Мүнөө үедэ тэрэ бурууннуудтаа хэршэгдээгүй һолоомо, зелёнко эдюулнэ. Үдэшэнниинь эһээһэн талха үгэлсэнэ. Малайнь байра үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдээтэй. Малай хэбтэхэ дэбдихэршье үгы. Доронь хэхэ хохир, модоной хибэдэһэншье асарагданагүй. Ябаһан газартамнай тэжээлэй рацион, үбэлжэлгын үедэ сахиха үдэрэй гурим үшөө зохёогдоогүй байһаар.

Иимэ байдал хаража байгаад, колхозой мэргэжэлтэдэй зохихо туһаламжашье үзүүлдэггүйнь харамтай. Һү һаалиин фермын иимэ байдалһаа боложо, тоһоной заводто шанар муутай һүн тушаагдана Эндэһээ колхоз ямар ехэ хохидолдо ороно гээшэб?

— Ерэхэ жэлдэ манай ажахыда 400 үнеэнэй комплекс баригдаха юм, — гэжэ бидэнтэй сүг ябаһан колхозой ахамад ветеринарна врач К. Бадмаев тайлбарилба.

Теэд хойто жэл болотор үшөө саг үды ха юм. Тиимэһээ үнеэдэйнгээ байрые һайнаар заһабарилаад байбал, ехэ һүншье абтаха, хүдэлжэ байһан һаалишадташье зохид, абаашаһан һүнэйнь шанарыньшье һайн байха гэжэ һанагдана.

Малшадай мэдүүлһэнэй ёһоор, эндэ соёлой, медицинын, ажаһуудалай талаар эрилтыень хангаха хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулагдадаг байба. Хилээмэн болон малшадай түрүүшын хэрэгсэлэй эд бараа автолавка асаржа үгэнэ. Недели бүри четвергдэ газетэ, журналнуудые тараана.

Ойрын сагта түс ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд дээрэ дурсаглаһан дутагдалнуудаа дары усадхажа, түйлаһан амжалтануудаа бүри батадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Д. ДОНДОКОВ,
манай түсхай корреспондент.
Зэдын район.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Һаяхан «Восточные Саяны» колхоздо Түнхэнэй районой цеховой партийна организацинуудай секретарьнууд болон үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэдэй семинар үнгэргэгдэбэ. Энэ семинарта Саяанай, Түнхэнэй болон Туранай совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түлөөлэгшэд хабаадаһан байна.

«Партийна болон ажахын зорилгонуудые бэелүүлхэдээ, цеховой партийна организацинуудай дайшалхы хүсэ болон эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ тухай» гэһэн элидхэл партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Н. Д. Петухов хэһэн байна.

«Восточные Саяны» колхозой парткомой секретарь В. А. Сыремпилов малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула партийна организациингаа эмхидхэлэй, политическэ хүмүүжүүлгын ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай хөөрөө. Толтойн дунда һургуулиин партийна организациин секретарь Б. Ж. Бирбаев һургуулиингаа һурагшадай түрэл колхоздоо шефскэ ямар туһаламжа хүргэжэ байдаг тухай, Хойморой сельпогой түрүүлэгшэ В. Н. Сафронова малай үбэлжэлгын үедэ малшадые худалдаа наймаанай талаар, Толтойн участково больницын ахамад врач Б. Б. Базаров медицинын талаар яажа хангажа эхилһэн тухайгаа хөөрэһэн байнад. Мүн энэ семинар дээрэ Толтойн соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригадые хүтэлбэрилэгшэ Е. Будаева, Таһархайн отделениин партийна эхин организациин секретарь В. Л. Хусаев гэгшэд хэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Удаань семинарта хабаадагшад Таһархайн һү һаалиин комплексдо, Галбайн һү һаалиин фермэдэ ошоо. Эндэ тэдэнэр улаан булангуудыень хараа, хэжэ байһан хүдэлмэреэрнь һонирхоо, өөһэдынгөө ажаглалта болон дурадхалнуудые хэлээ.

Семинарай түгэсхэлдэ партиин райкомой секретарь Э. З. Васильева колхоз болон совхозуудай ажалшадай дунда ябуулагдажа байһан үзэл сурталай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай хэлээ.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

АРАДАЙ БАЯЛИГЫЕ АЛМАХА, АРЬБАДХАХА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Гэхэтэй хамта нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, гүрэнэй зөөри урилгатай тэмсэхэ талаар бүхы Соведүүд һайн хүдэлмэри ябуулна гэхын аргагүй. Жэшээнь, Аргадын совхоздо энэ жэлдэ зуу гаран морид үгы болошоһон байна. Теэд Хурамхаанай райгүйсэдкомшье, нютагай Соведэй гүйсэдкомшье энээниие анхаралдаа хүсэд абаагүй байна. Кабанскын шубуунай фабрикада муугаар харууһалагдаһан, ашаглагдаһан дээрэһээ хэдэн трактор, комбайн болон хүдөө ажахын бусад техникэ сагһаа урид эбдэршэһэн байна. Фабрикын хүтэлбэрилэгшэд тэдэниие хуушарһан сэгнэлтэ үгөөд, голодоһондо гаргажархёо. Энэнь Кабанскын районой, мүн нютагай сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хиналтада абтаагүй. Иимэ жэшээнүүд үшөөл олон байһаниинь гэмшэлтэй.

Байгша ондо КПСС-эй ЦК «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй хараагаар хиналта ба шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгые шалгалга саашадань нарижуулха тухай» тогтоол, тиихэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Министерствэнүүд, захиргаанууд болон хүтэлбэриин бусад органуудта хиналта-шалгалтын хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталан абаһан байна. Энэ документнүүдые хүтэлбэри болгон республикын хиналтын органууд парти болон правительствын директивэнүүдэй дүүргэлгые шалгаха, түсэбэй ба финансын журам, совет хуули сахиха, социалис зөөри үрихэ ябадалые элирүүлэн хориход талаар хүдэлмэреэ һайжаруулһан байна.

Гэбэшье энэ хиналта газар бүхэндэ хэрэгтэй нүлөөгөө үшөөл үзүүлээгүй байһаар. Илангаяа захиргаан доторой хиналтые нэрлэхэ шухала. Зарим министерствэнүүд, албан захиргаанууд болон хүтэлбэриин органуудай үнгэргэһэн шалгалтанууд олонхи ушарта ашаг үрэ багатай, ёһын тэдыдэ үнгэргэгдэһэн байха юм. Бидэнэр финансын, түсэблэлгын болон гүрэнэй банкын органуудта, мүн статистикын органуудта, хиналта ба тоо бүридхэл хэхэ ажалайнь эмхидхэлдэ шанга эрилтэ табиха эрхэтэйбди. Түсэбтэ даабари дүүргэхэ, материальна болон мүнгэн зөөри зүбөөр ашаглаха, тоо бүридхэл эмхидхэхэ хэрэгые шалгаха талаар энэ органууд ехэ эрхэтэй. Теэд энэ эрхээ хэрэглэн, өөрынгөө үүргые дүүргэхэ талаар тэдэнэр али олон ушарта харюусалгагүйгөөр хүдэлнэ.

Хуули сахилгын органуудай хүдэлмэридэ нилээд дутагдалнууд ушарна. Тэдэнэй гэмээр хуули эбдэһэн, нийтын зөөри үриһэн тухай хэрэгүүд саг соогоо харагданагүй. Хуули журам сахилгын, совет хуули олондо ойлгуулалгын албаниие, тоо бүридхэлгын-бухгалтерска хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэлгын ба һургалгын системые саашадань һайжаруулха шухала болонхой. Мүн колхозуудай ревизионно комиссинуудай эдэбхи үүргые дээшэлүүлхэ шухала. Олонхи ажахынуудта тус комиссинууд һулаар хүдэлнэ гэжэ мэдэрхэ зэргэтэйбди. Эндэ илангаяа Хяагтын, Загарайн, Ахын районуудай колхозуудые нэрлэмээр.

Хиналтын хүдэлмэри — хүшэр хүндэ хүдэлмэри байха. Эндэ эрид сэхэ зан, эрэлхэг зориг, мүн хүниие хүндэлхэ шадабари хэрэгтэй. Хиналтын бүхы шатануудые нарижуулан һайжаруулха, тэндэ өөрынгөө хэрэгые һайн мэдэхэ, шалгагдаһан, үнэн сэхэ хүнүүдые табиха хэрэгтэй. Тэдэнэр өөрынгөө ажалые комсомолой прожектор, депутадуудай комисси болон постнууд, нүхэдэй сүүдүүд гэхэ мэтэ нийтын эмхинүүдтэй хамтаран ябуулха байна.

Министерствэнүүд, албан зургаанууд арадай депутадуудай Соведүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд хиналта хэгшэдтэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлхэ уялгатай. Хиналтаар элирүүлэгдэһэн зүйлнүүдтэ саг соонь анхаралаа табиха, хинагшадай оруулһан дурадхалнуудые саг соонь хаража, дутуу дундануудые усадхаха талаар хэмжээ абаха байна.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, нөөсэнүүдые зүбөөр ашаглахын түлөө тэмсэлдэ ажалай гаргашануудые бүридхэлэй системэ болон ажахын тоосоон ехэ нүлөө үзүүлхэ гээшэ. Энэл хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Түсэблэлгэ һайжаруулха ба үйлэдбэриин ашаг үрые ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахын онол аргануудай нүлөөе шангадхаха тухай» тогтоол зорюулагданхай. Тэрэниие бэелүүлхын түлөө манай республикада горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг гээшэ.

14 предприяти, тэрэ тоодо республикын Нютагай промышленностиин министерствын бүхы предприятинууд ажалайнгаа дүнгые сэбэр (нормативна) продукциин гарасаар тоолодог болонхой. 1982 ондо промышленна үшөө 28 предприяти энэ гуримаар хүдэлдэг болохоор бэлэдхэл ябуулжа байна. Бригадна гуримаар хүдэлһэн коллективүүд улам улам олошорно. Энэ талаар прибор бүтээлгын нэгэдэл, судна бүтээлгын, локомотив-вагон заһабарилгын, «Теплоприбор» заводууд, «Забайкаллес» нэгэдэл, «Нижнеангарсктрансстрой» трест болон бусад олон предприятинуудай коллективүүд эрхим жэшээ харуулна.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд үйлэдбэриие һайнаар эмхидхэхэ, гол фонднуудые ашаглаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин журам шангадхаха, материальна болон мүнгэн зөөри гамтайгаар ашаглаха, ажалайнгаа дүнгэй түлөө бригадын гэшүүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эрхим һайн нүлөө үзүүлнэ.

Хүдөө ажахыда продукци, үбһэ тэжээл, түлишэ болон бусад материальна зөөриие чегээр тоолохо гурим нэбтэрүүлхэ, мүн бригада, фермэ болон колхоз, совхозуудай бусад үйлэдбэриин подразделенинүүдтэ түсэбтэ даабаринууд болон гаргашын лимидүүдые ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Мүнөө республикын 167 ажахынууд соонһоо 76 колхоз, совхозууд чегээр тоосохо гуримда оронхой. Энэ гуримые бүхы колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлэн нарижуулха хэрэгтэй.

Алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэлдэ социалис мүрысөөн, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөн аргагүй ехэ нүлөө үзүүлхэ байна. Тэдэнэр ажалша хүнэй эдэбхи үүсхэл, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые бэдэрхэ оролдолгые бадаргадаг. Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые алмаха талаар ажалшадай бүхы үнэтэ үүсхэл, дурадхалнуудые хододоо дэмжэхэ хэрэгтэй.

Алмалта, арьбалалтын гурим шангадхаха хэрэгтэ манай хэблэл, радио, телевидени эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай. Энэ хэрэгтэ кадрнуудай политическэ болон экономическа һуралсалшье туһалха байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл, КПСС-эй XXVI съездын болоһон жэл түгэсэхы шатадаа ороод байна. Жэлэй дүүрэтэр үлэһэн саг соо үшөө ехэ юумэ бүтээхэ, ехэ юумэ шиидхэхэ хэрэгтэй.

Манай гол анхаралаа хандуулха, гол хүсэеэ элсүүлхэ хэрэг хадаа түсэбтэ даабаринууд болон социалис уялгануудаа дүүргэлгэ болоно. Урданхи гээгдэлнүүдээ усадхажа, гээгдэһэн участогуудые урагшань татажа, ажалша коллективүүд бүхэнэй, ажахын бүхы һалбаринуудай түсэбэй дүүргэгдэхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргаха зэргэтэйбди.

Малай үбэлжэлгэ — манай ажалай эгээл харюусалгата участок болонхой. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда ябажа байна. Олонхи ажахынууд түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэйнгээ 40—50 процент үбһэ тэжээл бэлэдхэнхэй. Тиимэһээ тэрэнээ гамтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэнь шухала байна. Мүн тиихэдэ республикаһаа гадуур газарта тэжээл бэлэдхэхэ, эдеэ хоолой үлөөдэһэ, нарһанай шэлбүүһэ, ожорһо суглуулха гэхэ мэтээр бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхэ хэрэгтэй. Үшөө тиихэдэ сэрхэ жэлэй ургаса тухай бодомжолон, үрэһэ хүрэнгэсэ бэлдэхэ, саг соонь техникээ заһабарилха, полинууд дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха, тошо халяаха хэрэгтэй бшуу.

Түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые алмаха гурим сахиха, гээлтэ, гаргашануудые усадхаха талаар тэмсэл эрид шангадхаха шухала. Түлишэ, электрын элшэ хүсэ, дулаа гаргашалха талаар тогтоогдоһон лимит болон нормонууд, мүн гаргаша бага болгохо түсэбүүд нарииваар бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Мүн тиихэдэ түүхэй эд, материал, мүнгэн зөөри гэхэ мэтые алмалта манай гол анхаралда байха ёһотой бшуу.

Продукциин шанар һайжаруулха, гүрэнэй стандартнуудые сахиха асуудалнууд нарин хиналтада абтаха зэргэтэй. Эндэ үшөөл ехэ хүдэлмэри ябуулха шухала. Республикын промышленностьдо голодоһонуудай гаргагдаһанһаа боложо, энэ жэлдэ миллион түхэригһөө дээшэ гарза хэгдээ. Тэрэ тоодо Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада 162 мянган түхэриг, «Бурятстройматериалы» нэгэдэлдэ 197 мянган түхэриг, Тимлюйн асбесто-цементнэ зүйлнүүдэй заводто 96 мянган түхэриг гарза хэгдэһэн байна. Мебельнэ, эдеэ хоолой промышленностьдо гарза мүн лэ ехэ. Барилгашад ехэ голодоһо гаргана, тэдэниие усадхаха хэрэгтэ хэдэн зуун мянган түхэриг гаргашалагдана бшуу.

Һүнэй, нооһоной шанарай муу дээрэһээ, туранхай, бага шэгнүүртэй мал тушааһанһаа боложо колхоз, совхозууд ехэ гарзада ороно. Тиигэжэ жэшээнь, Баргажанай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хориин районуудай ажахынуудһаа мал туранхайгаар тушаагдана. Улаан-Үдын, Кабанскын, Зэдын, Яруунын, Прибайкалиин районуудай колхоз, совхозуудһаа муу шанартай һүн оруулагдана. Олонхи ажахынуудта нооһоной, арһанай шанар мууданхай. Продукциин шанар һайжаруулга, голодоһонһоо ҺЛЛЫДАһан гаргаша бага болголго хадаа үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгын гол түлхисэ болоно гээшэ.

«Экономико гаргаша багатай байха ёһотой». Социалис ажахы эрхилэлгын мүнөө үеын энэ ёһо гуримые ажалша коллектив бүхэн, хүтэлбэрилэгшэ бүхэн, республикын бүхы ажалшад өөрынгөө үдэр бүриин хүдэлмэридэ баримталха уялгатай. Эхэ оронойнгоо баялигай, тэрэнэй оборонно хүсэнэй, арадай һуудал байдал саашадань һайжаруулгын гол үндэһэн — социалис зөөриие гамнаха ба улам арьбадхаха гэһэн хуулита уялгаяа эрхэтэн бүхэнэй бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө партийна, профсоюзуудай, комсомолой организацинууд, арадай депутадуудай Соведүүд оролдохо ёһотой.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй, мүн СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хараалһан шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө манай республикын ажалшад областной партийна организациингаа хүтэлбэри доро ехэ оролдолго гаргаха, алмалта, арьбалалтын түлөө, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үшөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ойрын жэлнүүдтэ эдеэ хоолой программа зохёожо, тэрэниие бэелүүлхэ талаар экономическа ба политическэ ехэ удха шанартай зорилгонууд табигданхай. Хүдөө ажахын үйлэдбэри жэлһээ жэлдэ шэнэ техникээр хангагдана, тэндэ шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэнэ. Хүдөөгэй ажалшадай хэдэг хүдэлмэри индустриальна түхэл маягтай боложо байна.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй механизаторай гарта элдэб түхэлэй тракторнууд, комбайнууд, тэжээл бэлэдхэхэ техникэ, автомобиль гэхэ мэтэ ороно. Тиимэһээ тэдэнэр эдэ элдэб машинануудые хүдэлгэжэ шадаха, олон мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд байха ёһотой.

Мал ажалдашье ехэ хубилалтанууд болоно. Фермэнүүдтэхи олонхи хүдэлмэри оньһон техникын, электрын элшэ хүсөөр хэгдэдэг боложо байна. Эндэ баһал олон мэргэжэлтэй операторнууд хэрэгтэй болоно. Эдэнэр элдэб түрэлэй адууһа мал харууһалха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ «нюусануудые» хүсэдөөр мэдэхэһээ гадна тэндэ тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ шадаха уялгатай.

Иигэжэ арадай ажахыда, тэрэ тоодо хүдөө ажахыда, хүнүүдэй бар хүсөөрөө хэдэг ажал үсөөржэ, ехэнхидээ машинануудай хүсэн хэрэглэгдэдэг боложо байна. Тиимэһээ тэдэнэр эрдэм-техникын туйлалтануудые ажал дээрээ хэрэглэхэ, бүхы машинануудые һайнаар харууһалжа, заһабарилжа байгаад, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ ушартай.

Иимэ байдалда хүдөөгэй ажалшадай эрдэм, мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Энээн тушаа КПСС-эй XXVI съезд дээрэ онсо анхарал хандуулагдаһан байна. «Арадай ажахые мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдөөр нэмээжэ байха шухалын шухала арга болодог техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудые саашадань хүгжөөхөөр хараалха. 1981 — 1985 онуудта эдэ һургуулинуудые дүүргэһэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй тооe 13 миллиондо хүргэхэ, дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэн гаргалгые 1,6 дахин ехэ болгохо» гэжэ съездын материалнууд дотор заагданхай.

Мүнөө сагта мэргэжэлээ үе-үе болоод лэ тусхай һургуулинуудта дээшэлүүлжэ байгаагүй хүнүүд мэргэжэл багатай ажалшадай тоодо ороходо байна. Тиимэһээ дүрбэ-табан жэл болоод лэ хүнүүд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байха ушартай гээшэ.

Хүдөөгэй ажалшадые элдэб мэргэжэлдэ һургахадаа, гансал хүдөө ажахын үйлэдбэриин мүнөөнэй эрилтэнүүдые хараада абаха бэшэ, мүн тэдэнэрэй мэргэжэл шадабари үйлэдбэриин хүгжэлтэһөө уридлажа ябахаар хараалха хэрэгтэй. Имагтал энэ зорилгые Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын захиралтаар байгуулагдаһан Буряадай һуралсалай курсануудай комбинат дүүргэхэ зорилготой.

Манай комбинадай эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада 20 ондоо мэргэжэлээр хүдөөгэй 4700 хүн курсада һуража, мэргэжэл шадабаряа баяжуулһан жэшээтэй.

Эдэ зоной дунда механизаторнууд, мал ажалай операторнууд гол һуури эзэлнэ. Эдэнэрэй олонхидтонь 1-дэхи, 2-дохи классай «Мал ажалай мастер», 1-дэхи ба 2-дохи классай механизатор гэһэн мэргэжэл олгогдоһон байна. Иигэжэ манай комбинат, бусад область болон республикануудта адли хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые һурган бэлдэхэ талаар онсо үүргэ дүүргэнэ.

Хүдөө ажалшад һуралсаха, мэргэжэлээ гүнзэгырүүлхэ ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй. Энэнь гансал дээгүүр классай мэргэжэлтэй боложо, ехэ түлбэри абаха гэһэн бэшэ, харин мэдэсэ шадабаряа дээшэлүүлжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гэжэ оролдоно, алдуутай бэшэ гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй олонхинь манай комбинадта һуралсаһан хүнүүд байха юм.

Жэшээнь, Улаан-Үдын районой «Дружба» колхозой һү һаалиин Пестеровскэ комплексын түрүү һаалишан Клавдия Егоровна Власова, Кабанскын шубуунай фабрикын АВМ агрегадай оператор Иннокентий Матвеевич Бурлаков, Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой оньһожоруулагдамал отрядые даагша Георгий Петрович Кучумов, жэлдээ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлдэг Хурамхаанай районой хонишод Сокто Энхеевна Тыхеева, Санжидма Цыдыповна Нимаева, Даба Цыренович Шарланов, Домбо Хобушкеевна Дамдинова, Улаан-Үдын фабрикын шубуушан Лидия Ивановна Митрофанова, Сотниковско фабрикын шубуушан Лидия Семеновна Шабалина болон бусад эдэнэрэй тоодо орно.

Арбадахи табан жэлэй һүүлэй жэлнүүдтэ республикамнай гал гасуурта дайрагдажа, олонхи ажахынууд республикаһаа гадуур ошожо тэжээл бэлэдхэжэ байгаа болоно. Энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй олон хүдэлмэрилэгшэд хабаадаһан байха юм. Энэшье ушартай республикымнай олохон районууд хүдөөгэй ажалшадые элдэб мэргэжэлдэ һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэһэн байна. Иимэ ажахынуудые нэрлэбэл, Бэшүүрэй районой «Победа», «Рассвет», «Дружба» колхозууд, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, Хэжэнгын совхоз, Кабанскын шубуунай фабрика, тэндэхи Байгалай ОПХ, Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Гааргын, Һахалиин, Аргатын, Дэрээнэй совхозууд, Улаан-Үдын болон Сотниковско шубуунай фабриканууд болон бусад бии.

Тиигэбэшье энэ шухала хэрэгтэ хаа хаанагүй анхаралтайгаар хандана гэхээр бэшэ. Зэдын районой Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина», «Коммунизм», «Родина», колхозуудай; «Родина», «Дружба». Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадаа һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхын түлөө балай оролдодоггүй гэжэ хэлэхээр.

1980 ондо КПСС-эй Улаан-Үдын горком хүдөө ажахыда шефскэ туһаламжа хүргэхэ хүсэлтэйгөөр городой предприятинууд болон эмхи зургаануудта хүдэлдэг 695 хүниие манай комбинадта һургажа, богонихон сагай болзорто мэргэжэлтэй механизаторнуудые бэлдэһэн байна. Иимэ курсанууд авиационно, прибор бүтээлгын, локомотив-вагон заһабарилгын, мяха-консервын, шэлэй заводуудта, «Электромашина» заводто болон бусад предприятинуудта эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие амжалтатайгаар д[...] һэн.

Комбинадай худ[...] олон жэлээр эмхид[...] юм. Хэшээлнүүдые [...] хэ тусгаар байргүй, [...] дые байлгаха хамтын [...] гүй дээрэһээ хүнүүдые [...] ра дээрэнь, һаалиин [...] комплекснуудта һурга[...] һааха 282 операторые [...] бэлдээбди.

Хүдөө ажахын хүдэ[...] лэгшэдэй профсоюзай [...] мой туһаламжаар Х[...] хаанай районой Гааргы[...] шаан, Мухар-Шэбэрэй [...] оной «Березка», У[...] Үдын туристическэ [...] «Сурхайта нуур», «[...] лай долгин» гэдэг а[...] тын газар һуралсалда [...] рэглэгдэһэн байна. Энд[...] нүүд амаржа, бэеэ арга[...] жа байха зуураа, тус[...] сэбэй ёһоор һуралсажа, [...] гэжэл шадабаряа дээшэ[...] һэн байха юм.

Һуралсалай комби[...] хүдэлмэридэ хүдөө аж[...] институдай, хүдөө а[...] эрхилэлгын һургуулиин б[...] нар, республикын Х[...] ажахын министерствын, [...] гүйсэдкомуудай хүдөө [...] хын управленинүүдэй, [...] хынуудай мэргэжэлтэд [...] баадуулагдадаг байна.

Һуралсагшадай эрдэ[...] дэсэеэ дээшэлүүлхын [...] тэдэниие түрүү ажахы[...] та, мал ажалай комп[...] нуудта, шубуунай фаб[...] нуудта, промышленна [...] приятинуудта абаашажа [...] нилсуулдаг байнабди.

Бидэнэр һурагшадта [...] рэгтэй эрдэм мэдэсэ о[...] гэжэ оролдохынгоо ха[...] гаар, тэдэнэртэ һурал[...] үргэлжэлүүлхэдэнь, [...] ажахын техникумдэ [...] донь туһалдаг гээшэбди.

Энэ табан жэлэй тур[...] манай республикын [...] ажахыда хүдэлхэ 5 мян[...] ран хүниие хүдөө аж[...] үйлэдбэриин элдэб мэргэ[...] дэ һургаха түсэбтэйбди.

Үбэлдөө хүдөөгэй а[...] шадые элдэб мэргэж[...] һургахада эгээл зохид[...] гээшэ.

В. БАРЛУК[...]
республикын Х[...]
ажахын министерст[...]
Буряадай һуралса[...]
курсануудай комбина[...]
дирек[...]

ВЛКСМ-эй гэшүүн Галина Лещева залуушье һаа, коллектив соогоо магтаалтай хүдэлнэ. Тэрэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэлгын цехэй түрүү халаанай комсорг юм. Эдэбхитэй хүдэлмэришэн ямаршье нийтын ажалда арсажа байдаггүй, үнэн сэхээр хандадаг юм.

Галинын хүтэлбэрилдэг комсомолой организациин гэшүүд партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, гүнзэгытөөр шудалжа эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүд нэхэгшэ Галина Лещева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Совет орон дотор

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

НАДЫМ. (Ямало-Ненецкэ автономито округ). Газ абагшадай хурдан түргэнөөр ургажа байһан Надым городто хирпиисын шэнэ завод түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилбэ. Жэлэй туршада хорин миллион хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха энэ заводой ашаглалгада тушаагдахада, эндэ хүүгэдэй саадууд, һургуулинууд, магазинууд, клубуудай байшангууд хурдан түргэнөөр баригдажа эхилхэ болоно. Юуб гэхэдэ, эндэ холоһоо хирпиисэ асаргадахаяа болихонь ха юм.

Автономито округто гэр барилгын комбинат баригдажа, зохидоор түхеэрэгдэһэн байрануудтай байшан гэрнүүд бодхоогдоно. Модон гэрнүүдые бариха үшөө нэгэ завод мүнөө эндэ баригдажа эхилэнхэй.

Сэнхир түлишэ абаха талаар түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэн, холын Хойто зүгэй газшадай ажалай болон амаралтын зохид эрхэ байдалда һайнаар нүлөөлнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,1 миллиард кубометр газ абтаад байна.

ДЕПУТАДУУДАЙ ПОСТДО

АНАДЫРЬ. Заполяриин Валькумей посёлогой хүүгэдэй саадай багашуул болзорһоо урид шэнэ байшанда орожо толлобо. Энэ барилга дээрэ байгуулагдаһан депутадуудай пост тэрээндэ туһалаа.

Барилгын хүдэлмэриин ябасаар һонирхоһон арадай һун[...]гамалнууд энэ барилга дэ[...] ажалай эршэ доошолоо г[...] элирүүлбэ. Барилгын упра[...] ниин хүтэлбэрилэгшэд энэ [...] рилгые аша үрэгүй гэжэ т[...] лоод, эндэ хүдэлдэг за[...] хүдэлмэришэдые ондоо бар[...] гада эльгээһэн байгаа б[...] Депутадууд энээниие нь [...] селково Соведэй сесси дэ[...] хаража үзэхөөр дурадха[...] байна. Сесси дээрэ деп[...] дууд барилгашадай бү[...] шиидхэбэринүүдые заа[...] барилгын олон асуудалнууд шиидхэһэн байна.

Тиигэжэ барилгын хүдэ[...] ри богони болзорто дүүр[...] дэһэн байна. Тиигэжэ һун[...] шадай захяа саг соогоо д[...] гэгдээ.

Барилгын хүдэлмэриин [...] сада депутадуудай бүлэ[...] болон постнуудай туһала[...] һанай ашаар Певегтэ бол[...] цын комплекс, Нагорный [...] хондо дунда һургуули ба[...] даһан, һунтагшадай бусад [...] хяанууд дүүргэгдэһэн бай[...]

АЛАС ХОЛЫН ЗАМА[...]

ЛЕНИНГРАД. Пулково[...] дэг аэропортын техниче[...] албан Аэрофлодой распи[...] нида оруулагдаагүй бай[...] самолетто гол анхаралаа [...] дуулба. Антарктида—Лен[...]-град гэһэн алас холын за[...] амжалтатайгаар дабаһан И[...] 18Д гэжэ агаарай ма[...] томо онгосо эндэ бууба. [...] дахи совет антарктическа [...] спедициин бүридэлдэ оро[...] ехэ бүлэг эрдэмтэд, мэ[...] жэлтэд энэ самолёдоор [...] орондоо бусажа ерэһэн [...] на.

ИЛ-18Д түхэлэй само[...] нимэ холын зайда түрүүш[...] хеэ ниилээ бэшэ. Тэрэ [...] лярнигуудые Антарктид[...] абаашаһан юм. Молодежн[...] обсерваторидохи саһан-м[...] һэн дээрэ аэродром бариһа[...] ашаар иимэ холын за[...] агаарай хүүргэ татагдаха [...] гатай болоһон байгаа.

Мүнөө иимэ ниидэлгэн[...] ходо ходо хэгдэдэг бол[...] юм. Энэнь Антарктидада [...] учна хүдэлмэриие нилээд [...] гэдхэхэ арга олгохо бай[...] Удаадахи ниидэлгэ ерэхэ[...] лэй февраль һарада бэел[...] лэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

СИБИРИИН ХҮГЖЭМТ[...] ҺАЙНДЭР

ТОМСК. Хүгжэмэй иск[...] ствын үбэлэй һайндэр Том[...] до нээгдэбэ. Тэрэ Сибири[...] соёлой ажабайдалда эгээл [...] расхаалта үйлэ хэрэг бо[...] Тэрээндэ хабаадагшад — [...] дээжэ хүгжэмшэд, компо[...] торнууд, лекторнууд, сим[...] ническа, камерна, арадай [...] жэмые хоёр долоон хоно[...] турша соо олоной дунда [...] гэнөөр нэбтэрүүлхэ байна.

Ленинградай эртэ ур[...] ба мүнөөнэй хүгжэмэй [...] самбль, Воронежско ород[...] дай хоор гэхэ мэтын алда[...] коллективүүд, искусств[...] түрүүшын алхам хэжэ б[...] һан Кемеровын «Кузбасс» [...] жэ дуу, хатарай ансам[...] ородой эртэ урдын хо[...] сугларба.

Томскын уран һайха[...] бүлгэмүүд — университе[...] хоорой капеллэ, уран һа[...] най бүлгэмэй «Сибирян[...] гэжэ дуу, хатарай ансам[...] шэнэ программануудые б[...] дээ.

ЖОЛООШОН

КОММУНИСТ ТУХАЙ
хөөрөөн

Каменскын автопредприятида мүрысөөнэй дүн согсологдожо, ехэл сүлөөгүй саг байгаа. Тус предприятиин А. И. Бирюлинэй бригадын дүнгөөр һонирхохоломнай, ахамад экономист В. А. Тогочеева иигэжэ хэлэбэ:

— Мүнөө дүнгын гүйсэд согсолоогүй байнабди. Юрэдөөл, хэзээдэшье, түсэбөө дүүргэһэн байха. Багсаажа үзэхэдэ, 102 процент дүүргэглээ ха.

Жэлэй эхинһээ хойшо һара, квартал бүриин түсэб дүүргэгдэнэ. Бригадир һанаа амар, сэдьхэл тэнюун байха гээд һанамаар. Теэд энэ үдэр А. И. Бирюлинэй холодоо энеэбхилһэн шарайнь барагар, һанаа зобонги байгаа һэн.

—Энэ һарада сэхэл бирагүйгөөр ажаллажа гарабабди. Юун гээшэб — 102 процент. Урда жэлнүүдтэ энэ үедэ бидэ жэлэйнгээ даабари дүүргээд байдаг һэмди. Юрэдөөл, энэ жэлдэ олон шалтагаан тушаалдаа даа. Хайшан гэжэ эдэниие усадхаха гээшэб. — гээд Алексей Иванович сэхэл бололгодо абтаһан һуугаа бэлэй.

Үнэхөөрөөшье, коммунист А. И. Бирюлинэй һанаагаа зобохо юумэн олон. Энэ жэлдэ дүй дүршэлтэй жолоошод В. М. Девяткин, В. П. Урнышев гэгшэд бригадаһаань гаража ябашоо. Машинануудынь эблэржэ, урагшаа ябаагүй. Мүн бэшэшье жэжэ юумэнүүд баһал һаад ушаруулаа.

— Мүнөө бригадымнай гурбан лэ хүн жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй байна. Хэд бэгэбэл, Иннокентий Илларионович Исаковский, Игорь Иванович Шулаев, Иван Николаевич Суворов болоно. Олон залуу хүбүүд ерээ. Тэдэмнай үшөөл дүршэлгүй. Тэдэниие томо «БелАЗ» машина жолоодохо шадабарида һургаха гээшэ хүнгэн бэшэ. Гэбэшье тэдэнэр сэхэл оролдосотойгоор энэ машиные шудалжа байна, —гээд Алексей Иванович хөөрэнэ.

А. И. Бирюлин тус предприятида Совет Армиин алба хэһэнэй удаа ерээ юм. Тиихэдэнь тэрэниие Тимлюйн цементнэ заводто сагаан шулуу шэрэхэ машинада һуулгаа һэн. Армида томо машинада ябажа дүршэһэн хүбүүндэ «КРАЗ» машина жолоодохонь бэлэн байгаа. Ажалша бэрхэ, ходоодо урагшаа һанаатай хүбүүн жолоошодой дунда богонихон саг соо хүндэтэй болоо бэлэй. Жэл хүдэлөөд байхадань, «БелАЗ» машинанууд ерэжэ эхилээ. Тиихэдэнь Бирюлин энэ машинада һуулгахыень гүйһан байгаа. Предприятиин хүтэлбэрилэгшэд энэ гүйлтыень дүүргэжэ, урдань иимэ машинада дүршэһэн Ю. И. Шелементьевтэй хүдэлхыень дурадхаа бэлэй. Оньһон техникэдэ һүбэлгэн бэрхэ тула Бирюлин дары дүршэжэ, аха нүхэдһөө дутуугүй дүн туйладаг болоо һэн.

Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, хүнтэй үгэеэ ойлголсожо шадаха байһыень хараада абажа, предприятиин хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие бригадираар томилһон байгаа. Энэ этигэл найдабаринь А. И. Бирюлин үнэн сэхэ ажалаараа харюулаа. Бригадын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулба. Элдэб дутуу дундануудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг, тэдэниие усадхахын түлөө ходо оролдодог юм. Эдэ бүгэдын ашаар тэрэ суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоо бшуу. Иигэжэ тэрэнэй толгойлдог бригада РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерство дотоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хоёр дахин илажа гараһан байна. Алексей Иванович арбадахи табан жэлэй дүнгөөр Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаа. Тиихэдэ тэрэнэй орлогшо В. И. Стрекаловскидо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байна.

—Үбэлэй янтинама хүйтэндэ машинануудаа газаа заһабарилха баатай болодог гээшэбди. Дулаан байра гэжэ байхагүй. Мүн запасной частьнуудаар дуталданабди. Машина заһабарилха предприяти гэжэ үгы юм. Тиимэһээ элдэб арга бэдэржэ, ябуулхые оролдодог гээшэбди. Эндэһээл эдэ машинануудта хүн хүдэлжэ үгэнэгүй бшуу. Гэбэшье бидэ, бригадын коммунистнууд, тогтууритай нэгэ коллектив байгуулхын тула ехэтэ оролдодог гээшэбди. Мүнөө залуушуулые һургажа байнабди, — гээд А. И. Бирюлин хөөрэнэ.

Коммунист хүн үйлэдбэриин эгээл хүндэ, харюусалгатай участок дээрэ ажаллаха ёһотой бшуу. Тиимэһээ Алексей Иванович өөртөө нимэл эрилтэ табижа ажаллана. Тэрэ мүнөө машинануудаа дулаан байрада оруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

—Бирюлин эдэбхитэй коммунистнуудаймнай нэгэн юм. Тэрэ партийна суглаан бүхэндэ үгэ хэлэжэ, хододоол хүдэлмэриеэ һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай һанамжа, дурадхал оруулжа байдаг. Юрэдөөл, хэлэһэн үгэеэ хиидэ алдадаггүй хүн. Хододоол бүтээжэ һалаха, —гээд тус автопредприятиин партбюрогой секретарь В. И. Суранов мэдүүлбэ.

Тэрэнэйл оролдолгын ашаар «БелАЗ» машинын запасной часть хадагалха байра баригдаһан, машина заһабарилха хоёр слесарь табигдаһан байха юм. Иигэжэл һанаһан, хэлэһэнээ дүүргэдэг хадаал нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоо бшуу.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.
Кабанскын район.

Соведүүдэй хүдэлмэри

[illegible]

ХАРАА ТҮСЭБҮҮДНАЙ УЯЛГАНА

...нүүдэй торхо, полой рейкэнүүд, штукатурна зомгооһо гэхэ мэтэ барилгын хэрэгсэлнүүдые жэлһээ жэлдэ ехээр үйлэдбэрилдэг болохо юм. Байгша ондо энэл предприятиин хүсөөр хоёр квартиратай дүрбэн гэр ашаглалгада оруулагдаха.

Гадна эндэхи барилгын организацинууд жэлэй дүүрэтэр хоёр квартиратай 17 гэр ашаглалгада тушаахаар хараалаа. «Первомайский» үйлсэдэ 27 квартиратай шулуун гэр бүри һаядаа бэлэн болохо дүтэлэнхэй.

Поселково Соведэй харьяата газар дээрэхи предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриие квартал, һара бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, экономическа болон социальна түсэбэй дүүргэлтые хинан шалгажа байдагбди. 1981 оной түсэбэй хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалаар Соведэймнай ээлжээтэ сесси үнгэрэгшэ һарада боложо, тэрээн дээрэ социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай мүн лэ хэлсэгдээ. Предприяти болон эмхи зургаануудай, хүтэлбэрилэгшэдэй урда депутадууд шанга эрилтэ табижа, түсэб соо хараалагдаһан хэмжээнүүдээ саг болзортоо, шанар һайнтайгаар дүүргэгдэхын тула олон зүбшөөлнүүдые үгэһэн байна.

Нютагай промышленна предприятинууд гурбан кварталайнгаа түсэб 104,4 процент дүүргэһэн байна. Гэбэшье, гээгдэлдэ ороһон коллективүүд үшөө бии. «Межсовхозлесхозой» коллектив (директорынь В. А. Недорезов) барилгын модон хэрэгсэл худалдаха түсэбөө энэ хугасаа соо 96 процент дүүргэе. Тиихэдэ барилгануудта шухала хэрэгтэй столярна хэрэгсэлнүүдые худалдалгань ойролсоо 60 процент болоһон байна. Эсэстэнь тосхондохи зарим барилганууд саг соогоо хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдээр хангагдабагүй. Эдэ дутагдалнуудые депутадууд шангаар шүүмжэлһэн байна.

Анаагай совхозой 3-дахи отделени поселково Соведэй харьяата газар дээрэ оршодог юм. Эндэхи ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ һайн дүнгүүдые туйлахые эрмэлзэнэ. Һүнэй фермын малшад арбан һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Тэрэшэлэн хонишод муу бэшэ дүнгүүдые туйлаад, эмхитэйгээр үбэлжэлгэдэ эхилбэ. Совхозой ажалшадай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ тосхоной олохон предприяти, эмхи зургаанууд туһалһан юм. Энэ оролдолгын ашаар энэ отделенидэ 11.920 центнер үбһэн, 30.960 центнер сенаж болон силос, 1250 центнер набшаһата тэжээл бэлдэгдээ.

Үйлэдбэриин гол шухала газарнуудта хүдэлдэг депутадуудайнгаа ашата нүлөөе улам үргэдхэхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай байһаниинь эли. Арадай ажахын һалбари бүхэндэ түрүү ажалай жэшээ харуулдаг, социалис мүрысөөнэй манлайда ябадаг депутадууд олон бии. Анаагай совхозой ахалагша хонишон Ленинэй, Октябриин революциин орденуудай кавалер Г. Д. Доржиева, энэл ажахын һаалишан К. А. Рахмадулина, Госкомсельхозтехникын Хоринии районой отделениин жолоодогшо Н. А. Эпов, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай хүдэлмэришэн Н. Н. Козулин, Хоринии ОРС-ын наймаалагша А. А. Тимофеенко болон бусадай нэрэнүүдые эндэ дурдалтай.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсахадаа депутадууд 1981 онойнгоо социалис уялгануудые үшөө дахин [illegible] хэдэн үнэтэ нэмэлтэнүүдые оруулһан юм. Тиихэдэ экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбтэ мүн лэ [illegible] оруулагдаһан байгаа.

Предприятинуудтахи, мүн тиихэдэ гэр бүлэнүүдэй хамһабариин ажахыда, тосхон, һууринуудай болбосон түхэлтэй бололгодо анхаралаа үшөө ехээр хандуулха ёһотоймнай тодорхойлогдоо һэн. Энэ талаар яһалал бараг үрэ дүн туйлагдажа байнхай. «Бурводстройн» ПМК-гай гүүртэдэ мүнөө 188 толгой эбэртэ бодо мал тоологдоно. Районогой хамһабариин ажахыда 90 гаран гахай тэжээгдэнэ. 12-дохи СПТУ-гай зуун арбан гектар дээрэ ороохото ургамал, овощ таригдана. Хүн зоной мал худалдан абалгада, үбһэ тэжээлтэй байлгада депутадуудай зүгһөө туһаламжа хүргэгдэнэ.

«Болбосон түхэлтэй үйлсэ», «Һунгуулиин эрхим округ» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые оролдолго гарганабди. Үйлсэнүүдэй, гэр байрануудай комитедүүдые даагшанарые май һарада суглуулжа, тосхонойнгоо хүн бүхэниие энэ хэрэгтэ хабаадуулха тухайда ехэ хөөрэлдөө хэһэн байгаабди. Тэрэл суглаан дээрэ социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, Пушкинай нэрэмжэтэ, Зэргэлэйн, Базарна, Олимпийн үйлсэнүүдэй комитедууд [illegible] юм. Тосхон соогоо болбосон түхэлөөрөө, ариг сэбэрээрээ Зэргэлэйн үйлсэдэ байдаг депутат Р. А. Романовагай гэр тэмдэглэгдээ.

Поселково Соведэй экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэб дотор залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ [illegible] тусхайлагдана. Залуушуулай [illegible] хүдэлмэришэн ангида зорюулгын, сэрэгэй албанда [illegible] депутадуудай оролдолго [illegible].

Ямаршье түсэб сагайнгаа эрхэ байдалда үндэһэлэн, ажабайдалда бии бололгон шэнэ шэнжэнүүдые улам хүгжөөхэ ёһотой ааб даа. Энэ түсэбэймнай дүүргэлтэ депутадуудаймнай зүгһөө ходоо анхарагдадаг хадань, нэмэлтэ хэмжээнүүд саг соогоо оруулагдаха аргатай юм.

Экономическа болон социальна талаар хүгжэлтын хоорондоо жэл ерэхэ бүри нягта холбоотой боложо байһаниинь КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд дотор тэмдэглэгдэнэ. Хүгжэлтын энэ программа совет хүнүүдэй ажабайдалые саашадань улам һайжаруулхын түлөө зохёогдоходоо, үндэр бүтээсэтэй ажал хүдэлмэриин эрхэ байдал олтохо байна.

Ушар иимэһээ манай поселково Соведэй экономическа болон социальна хүгжэлтын 1982 оной түсэб дотор энэ программын хараа шугамые бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаха болоно. Шэнэ түсэбнай манай депутадуудые, бүхы эдэбхитэдыемнай үшөө үндэр амжалта туйлахаар зоригжуулха, уялгалха байһаниинь лабтай.

Д. ДОРЖИЕВ,
арадай депутадуудай Хоринии поселково Соведэй түрүүлэгшэ.

Социалис оронуудаар

АКАДЕМИИН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙ

БЕРЛИН. ГДР-эй хүдөө [illegible]ын эрдэмэй академи [байгуул]агдаһаар 30 жэлэйнгээ [ой]... эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэ[ж]э байна. Үнгэрһэн 30 жэл [...] республикын эрдэмтэдэй [...]-шэнжэлгын бүтээлнүү[д...] [...]тоо горитойгоор олошо[...]ээд ойн баяртай даша[...]уулан үнгэргэгдэһэн ака[деми]ин президиумэй баярай [...]аан дээрэ тэмдэглэгдэһэ[н] [...]а, Советскэ Союзай бо[лон] бусад социалис оронуу[дай] хүдөө ажахын эрдэм-[шэнж]элгын эмхи зургаануу[д] ГДР-эй хүдөө ажахын [эрдэм]жэлтэдэй бэелүүлдэг үрэ [...] харилсаа холбоондо [ака]демиин президент Э. Ро[...]ам үндэр сэгнэлтэ үгөө.

[ШЭ]НЭДХЭН ҺЭЛЬБЭЖЭ ДҮҮРГЭЭ

[СО]ФИ. «СССР—Болгари» [...] газ дамжуулдаг сорго[...]ойн участогуудай нэгэн [...]од компрессорнэ стан[ци] шэнэдхэн һэльбэжэ дүүр[гээ.] Шэнэ агрегадуудые тод[...]оной һүүлээр станциин [...] хоёр дахин нэмээгдээ. [...] телефонно ба телеграф[...]хеэ холбооной үйлэд[...] комплекс ба телеме[хан]ическа автомат түхеэрэлгэ [...]гданхай.

[Х]имическэ, металлургиче[...] ба хүнгэн промышлен[нос]тиин 37 предприятида [...]ир» түлишэ хэрэглэгдэ[нэ] юм.

ХИМИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

БЕРЛИН. Жэлэй эхинһээ [...] ГДР-эй химическэ про[мыш]ленностиин предприяти[ну]дта 60 миллиардһаа дээ[ш] маркын зүйлнүүд гаргаг[дээ.] Тус һалбариин 320 мян[ган] ажалшад мэргэжэлэйнгээ [...]дэрые ажалай нимэ илал[тат]ай угтаба.

[И]нгэжэ СЕПГ-гэй Х съез[дэй] табиһан зорилгонуудые [амж]алтатайгаар дүүргэхэ най[дам]тай үндэһэ һуури табиг[даа] гэжэ химигэй үдэртэй да[ша]рамдуулан, Лейпцигтэ бо[лоһ]он баярай суглаан дээрэ [ГД]Р-эй химическэ промыш[лен]ностиин министр Г. Ви[...]ский онсолон тэмдэглэ[жэ] байна. Жэлэй түсэбые [...]эй түрэтэйгөөр дүүргэ[хын] түлөө социалис мүры[сөөн]эй манлайда ГДР-эй хи[ми]ческэ промышленностиин [...] предприятинууд — [...]йна» ба «Буна» комбина[ту]д ябана.

ЗАВОД БАРИГДАНА

ПРАГА. Зүүн Словакиин [про]мышленна карта дээрэ [...] нэгэ шэнэ барилга бии [бол]обо. Михайловец хотодо [...]хронно электродвигатель[ну]дэй шэнэ заводой барил[га] эхилээ.

Предприяти 1986 ондо [аш]аглалгада оруулагдахаар [ху]раалагдана. Тэрэ жэлдээ 1 [ми]ллионһоо олон электромо[тор] бүтээжэ, Советскэ Союз[та] эльгээдэг байха юм.

Мүнөөнэй станогууд болон [тех]еэрэлгэнүүдые, автомати[чес]ка лининүүдые, хүтэлбэ[ри]ин электронно түхеэрэлгэ[нүү]дые заводто тодхохоор [хар]аалагдана. Бэлэн бол[...]ооһон зүйлнүүдые орёохо[...]о эхилээд, гараар хэгдэдэг [...]ы хүдэлмэриие оньһон тү[хеэ]рэлгэнүүдээр бүтээдэг бо[ло]хо.

ОЙ МОДОНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

ХАНОЙ. Ороной промышленностиие эрхим шанартай түүхэй эдээр хангаха, харин гүрэнүүдтэ модо эльгээхэ зорилгоёо социалис Вьетнамай ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Энэ үе соо ой модоной талмай хахад миллион гектараар үргэдхэгдөө. 1976 онойхитой сасуулхада, үнгэрһэн жэлдэ ой модоной ажахыда зорюулагдаһан капитальна һомололго 66 миллион донгоор ургаһан байна.

Вьетнамай ой модоной ажахые һэргээн хүгжөөхэдэнь, социалис оронууд, тэрэ тоодо Советскэ Союз ехэ туһа хүргэдэг юм. Тэдэнэр СРВ-тэй худалдаа наймаа үргэнөөр хэдэг. Хоёрдохи табан жэлэй туршада республика 720 мянга шахуу кубометр барилгын модо аха дүү оронуудта худалдаһан байна.

КООПЕРАТИВНА ХҮДЭЛӨӨН ХҮГЖЭНЭ

ГАВАНА. Хүдөө ажахые хамтадхаха ленинскэ ёһо гуримууд Кубада амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Ажахые хамтын хүсөөр эрхилхэдэ бүлюу һайн гэжэ ойлгоод, улам олон таряашад кооперативуудта нэгэдэнэ. Кубын Компартиин түрүүшын съездын һүүлээр тосхонуудта кооперативна хүдэлөөн улам үргэдэнэ. Хэдэн арбаад мянган тарияашад һайн дурааараа кооперативуудта нэгэдэнэ. АНАП-ай түрүүлэгшэ Х. Рамиресэй хэлэһэнэй ёһоор, 1975 ондо орон дотор хүдөө ажахын 43 кооператив байһан һаа, мүнөө 1100 кооператив тоологдоно. Тэдэнэр 35 мянга шахуу тарияашадые нэгэдүүлнэ.

Кубада элдүүрилэгдэдэг бүхы газарайнь 80 процент гүрэнэй ажахынуудай, 16 процентнь кооперативуудай юм.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ОРДОН

УЛААН-БААТАР. Соёлой, үхибүүдэй ба залуушуулай амаралтын «Хани барисаан» гэһэн сэсэрлигтэ Монголой пионернүүдэй ордоной һуури табилгын баяр ёһолол болобо. 750 хүнэй һууритай зал, секцинүүд болон кружогуудай хүдэлхэ олон тоото таһалганууд, выставкын зал тэндэнь байха юм.

Пионернүүдэй ордон барилга хадаа ороной парти, правительствын ургажа ябаа залуу үетэн тухайда хандуулдаг анхарал оролдолгын толотомо жэшээ болоно гэжэ Монголой ревсомолой ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Л. Тудэв онсолон тэмдэглээ. Тус ордон хадаа пионернүүдэй хүдэлмэриин, үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын, тэдэнэй зохёохы бэлиг шадабариие хүгжөөлгын түб болохо юм. Тэрэнэй барилга залуушуулай габшагай барилга гэжэ соносхогдоо.

(ТАСС).

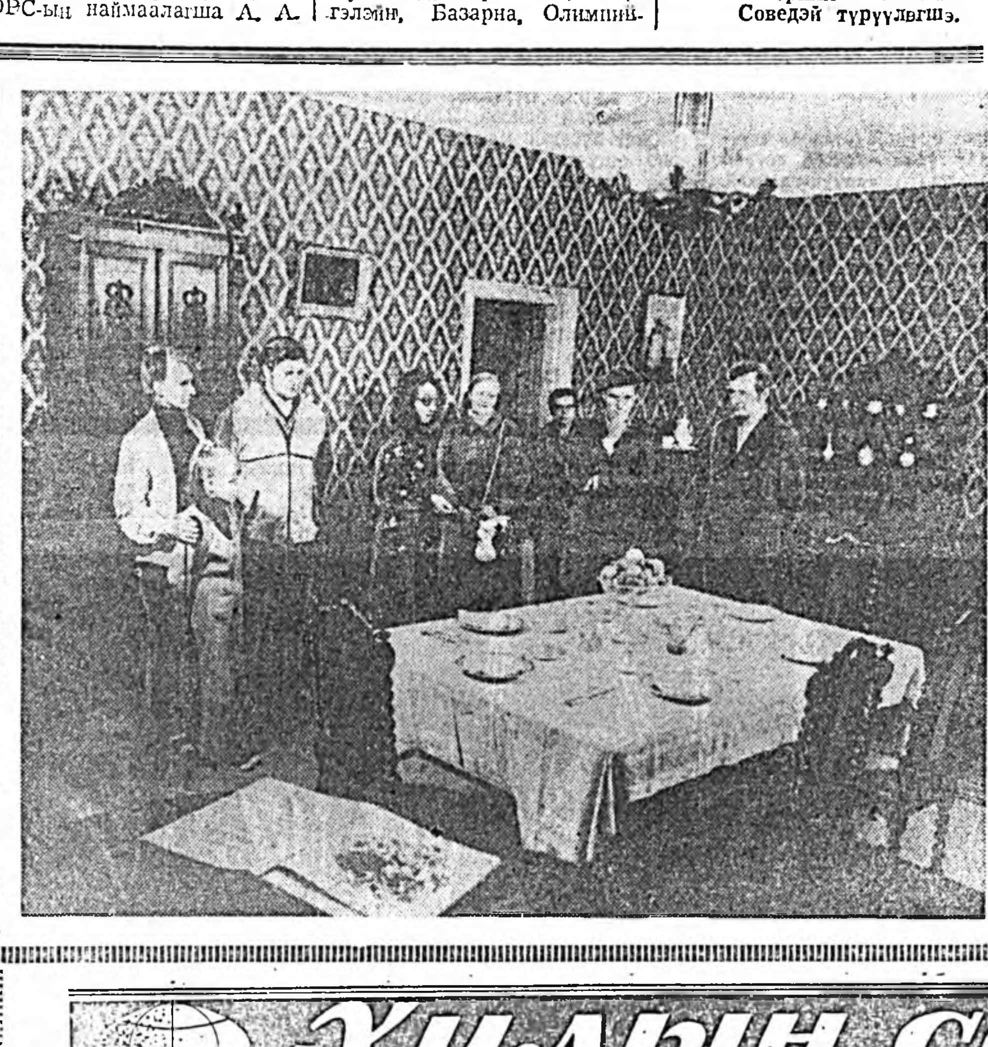

Хуушан Руссада агуу ехэ уран зохёолшо Ф. М. Достоевскиин түрэһөөр 160 жэлэй ойтой дашарамдуулан, музей дахинаа нээгдээ.

Музейн экспозици Ф. М. Достоевскиин ажабайдал болон ажал ябуулгын 1873 онһоо 1880 хүрэтэрхи үеые харуулна. Эндэ, Хуушан Руссада, тэрэ «Братья Карамазовы» романаа бэшээ һэн.

Достоевскиин музейн хоёрдохи дабхарай зургаан комнато соо элдэб мебель, ажаһуудалай хэрэгсэлнүүд, XIX зуун жэлэй прикладной искусствын зохёол бүтээлнүүд харуулагдана. Эндэ уран зурааашын барижа, хэрэглэжэ байһан юумэнүүд олон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ф. М. Достоевскиин музейн столово соо.

ТАСС-ай фотохроника.

Буряад хэблэлэй 60 жэлэй ойдо

ТҮРЭЛ ГАЗЕТЫНГЭЭ ТҮРҮҮШЫН НОМЕРНУУДҺАА

Хабарай хашаахаа хаһа үнгэрөө, хүхэ ногооной ургаа, хухы шубуунай донгодоно байһан үе байгаа. Манай нютагай [illegible] хотоной айлнууд зуһалан дээрээ буугаад байгаа. Энэ үеэр манай аба Сомоной [illegible] суглаанда ошоод, [illegible] ерээ. — Энэ буряад хэлэн газетэ гээшэ. Май, уншаа! Шадаха гүш даа, — гэжэ энэ газетэ олоһондоо ехэтэ олзуурхаһан, омогорхоһон хэбэртэй энеэбхилбэ. Би урда үбэлынь Үнгөөнэй Харуул тала гэжэ газарта нютагай зоной өөһэдынтөө һайн дураар байгуулһан һургуулида дутуу ядуу ябажа, хуушан монгол үзэг заалгаһан, бага зэргэ үзэглөөд ном уншадаг болоһон байгааб. Тэрэниием мэдээд, аба өөрөө үзэг бэшэг мэдэдэггүй хадаа «номшо» болоһон хүбүүндээ уншуулхаяа, олоһон газетээ олзуурхан асарба ха юм.

Газетэ гээшые анха түрүүн үзэһэн бишье ехэтэ һонирхобоб. Тэрэ хадаа угаа һонин хэлбэритэй байба. Эхин дээрэнь мори унаһан буряад залуу хүнэй дүрэ зураатай. Тэрэ ута эшэтэй далбагар ехэ туг баринхай. Туг дээрэнь «Шэнэ байдал» гэжэ монгол үзэгүүдээр бэшээтэй байба. Мүн тэндэнь буряадай байдал: адууһа мал, һэсы гэр зураатай. Эдэниие хаража, «Шэнэ байдал» гэжэ томоор зураһан бэшэгыень уншахадаа, тон ехээр баярлаа бэлэйб. Харин аба эжы хоёрни бүришье ехэ баясаа һэн: хүбүүниинь бэшэг танидаг болоожо, анха түрүүшын газетэ түрэлхи хэлэн дээрээ уншаба ха юм даа.

Энэ үеэнай 1922 оной хабар-зунай саг байгаа. Тон хүлгөөтэй хаһа һэн: граждан дайнай эсэсэй үедэ хүдөөгэй буряад зоной дунда «улаантан», «сагаантан», «хубисхал», «Ленин. Совет хуули», гэһэн шэнэ үгэнүүдые тон үргэнөөр хэлсэдэг байһан юм. Би тиихэдэ арайхан арба наһатай болоһон байгааб.

Үнгөө нютагайхидай һайн дуранай буряад һургуули тухай хэлэбэл нимэ һэн. 1920 ондо нютагай айлнууд хамтадаа хэлсээд, Тэгшын Будаашытнай эхир гэрэй нэгэн соонь һургуули бии болгоо. Багшанарынь — Тоодхото тосхондохи ородой церковно һургуулида һураһан Норбын Дарижаб Бадмын Тагар хоёр болоо. Тэдэнэр хүлһэ салин балай абадаггүй һэн хаш даа. Һурагшадай һууха партастол, һандали тэрэ гэрэй эзэн үгэдэг байгаа. Тэрэ дархан хүн тула, тэдэниие өөрөө хэжэ һургуулида бахал миил үгэдэг бэлэй. Һургуулида Шойжилхама Базароной зохёоһон монгол үзэглэл, ород хэлэнэй грамматика, тоо бодолго үзэгшэ һэмди. Багшанар залуухан шье һаа, хуушан багшанараа дуурияжа, айхабтар шанга эрилтэтэй байдаг һэн. Үглөөнһөө эхилээд, үдын хоол хүрэтэр, үдын хоолой һүүлээр үдэшын нара оротор һургуулимнай хэшээл үргэлжэлдэг бэлэй.

Тиинһээр хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада, тэрэ һургуулимнай гүрэнэй мэдэлдэ орожо, һургуулиин томо тусхай байшан баригдаа, багшанар ондоо тээһээ томилогдон ерээ һэн.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар «Буряад-Монголой үнэн» газетэ гарадаг болоо. Тиихэдэ тэрэ газетые таһаралтагүй уншадаг байгааб. Газетэдэ манай нютагай хүбүүд — Ниндаг Цыбиков Даши Цыбенов хоёр үзэг холбогшоор типографида ажалладаг болоһон юм. Тэрэ хоёр өөһэдынгөө нютатай һониниие «Буряад-Монголой үнэн» газетэдэ ходоодоо бэшэдэг һэн.

«Бурят-Монголой үнэн» нютагай буряад зоной дунда ехэ хүндэтэй, үргэнөөр тарадаг, тон һонин газетэ байгаа. Тэндэ гараһан Хоца Намсараевай, Бавасан Абидуевай, Цэдэнжаб Дондубоной шүлэгүүдые бэшэг мэдэдэг, мүн зарим үзэг бэшэг мэдэхэгүй залуушуулшье нүхэдэй хэлээшээр сээжэлдээд гү, али бүри аянга таарулаад дуулажа ябадаг ушарай бии байһые һайн мэдэнэб. Хоца Намсараевай шүлэгүүдые мэдэхэгүй хүн тэрэ — 1923—1924 онуудай үедэ үсөөн байһан юм.

1930 ондо минии багаһаа хойшо хүсэдэг хүсэлни бэелээ һэн. Тэрэ жэл Намдаг Цыбенов бидэ хоёр Үнгөө нютагһаа Улаан-Үдэ ерэжэ, гүрэнэй типографида полиграфист мэргэжэлтэниие бэлдэдэг һургуулида ороо бэлэйбди. Уданшьегүй үзэг холбогшод (наборщигууд) боложо, «Буряад-Монголой үнэн» газетэ болон буряад хэлэн дээрэ барлагдадаг ном, журналнуудые хэблэн гаргалсадаг болоо һэмди. Буряадай анханай үндэһэн хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд — полиграфистнуудые бэлдэхэ тэрэ һургуулида 30 гаран буряад залуушуул һураһан байна. Тэрэ һургуулиин һурагшад һангай хангалта дээрэ, бүхы хубсаһа, хоол, хамтын байраар гүйсэд хангагданхай байгаа.

1931 онһоо эхилжэ бэеэ дааһан мэргэжэлтэй болоод, «Буряад-Монголой үнэниие» хэблэлдэ бэлдэлсэдэг байгаабди. Газетын редактор Цэдэнжаб Дондубон, мүн редакциин хүдэлмэрилэгшэд Бавасан Абидуев, Дарижаб Дамдинов болон бусад типографида ерэжэ газетээ гаргалсадаг һэн. Эдэнэр дандаа ехэ хүхюун, энеэдэтэй зугаатай, хамта ажаллахада тон һонин хүнүүд байһан. Бавасан Абидуев «Добуун дээрэһээ харахадам, Доодо-Оронгын гоё гэээшэнь...» гэжэ дуулажа, зугаа наада үүсхэн ябадаг һэн. Редактор Дондубон бүришье нааданша, хүхюун хүн бэлэй.

Типографиин буряад хүдэлмэришэд олон тиражтайгаар гарадаг «Үзэг холбогшо» гэжэ газетэтэй байгаабди. Тэндэ бидэ өөһэдынгөө һуралсал, ажал, соёл болбосорол тухай бэшэхэһээ гадна, зарим нүхэднай бэшэһэн шүлэг, рассказуудаа гаргадаг байгаа. Энэ газетэ гаргалгадамнай редакциимнай ахамад нүхэд туһалдаг һэн. Хоца Намсараевай бэшэһэн үзэг холбогшо залуу буряад хүдэлмэришэн тухай шүлэг тэрэ газетэдэмнай толилогдоһон юм. Тэрэниие бидэ сээжэлдээд, тон һайшаан уншажа байдаг һэмди.

«Буряад үнэн» газетэ гарадаг, өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ ном, журнал болон бусад хэблэлэй продукци үйлэдбэрилдэг мэргэжэлтэд болоһондоо бидэ, гүрэнэй типографиин түрүүшын хүдэлмэришэд, омогтой баяртай ябадаг байгаабди.

Ингэжэ буряад хэлэн дээрэ барлагдан гарадаг большевик түрүүшын хэблэл — «Буряад-Монголой үнэн» газетэ гаргалсаха зол хубитай байһан хүмби. Мүнөө «Буряад үнэн» газетэмнай хорёод ойгой гү, али гушаад оной эхин үеынхитэй удха шанарай, түхэл маягай, техникын талаар үндэр хэмжээндэ гаранхай.

Түрэл газетынгээ 60 жэлэй ойе угтажа байхадаа, тус хэблэлэй түрүүшын номернуудые уншажа эхилээд, удаадахи шатануудтань тэрээниие хэблэхэ үйлэдбэридэ ажаллаад, дам саашань журналистын харюусалга ехэтэй албанда ябаһанаа һанан баярланаб.

Дамба ЦЫБЕНОВ,
«Буряад үнэн» газетын 30-аад оной хүдэлмэрилэгшэ, журналист.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХА ХЭЛБЭРИШЭГҮЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республикада ерээд бусалгын дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилхадаа, гадаадын хэблэл, олон оронуудай гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулагшад американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые энэ түбидэ тодхон табиха түсэбүүдһээ уламжалан, Европодо тохёолдоһон уршаг түбэгые зайсуулха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ, тэрэнэй хүсэлэл оролдолгонуудта онсо анхаралаа хандуулна. Женевэдэ болохоёо байгаа совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ Соведүүдэй ороной бүтэмжэтэй һайнаар хандажа байһыень халуунаар һайшаана. Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэлгэ, Советскэ Союзай эб найрамдалые хангаха талаар хэлбэришэгүй хүсэл эрмэлзэлтэй байлгын шэнэ гэршэ болобо гээд тэмдэглэгдэнэ.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэжэ, амжалтатай һайнаар хөөрэлдөөнүүдые хэһээрнь дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд сэдьхэлээ ханангяар, ехэ найдалтайгаар угтаба гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ абтаһан 80-дахи онуудай Эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар Советскэ Союзай саг үргэлжын оролдолго гаргажа байһыень эдэ үрэ дүнгүүд элирхэйлэн гэршэлбэ. Бонндо болоһон хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга шахардуу байдалые һуларуулгын политика бэелүүлхэ хэрэгтэ Л. И. Брежневэй ехэ хубитаяа оруулжа байһые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлээ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошолго амжалтатайгаар дүүрээ гээд Польшын «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд Москва болон Бонной хоорондохи гэмгүй һайн харилсаанай хоёрдохи арбан жэлдэ бүтэмжэтэй үндэһэ һуури табиба, үгэеэ ойлголсолгые бэхижүүлхэ, шахардуу байдалые һуларуулха талаар Европын бусад оронуудай саашанхи хүсэлэл оролдолгонуудта таарамжатай һайн байдал байгуулба.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдэй асуудалнуудаар совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй Женевэдэ эхилхэһээ хэдэн үдэр урид Советскэ Союз эб найрамдал хангахые, буу зэбсэг хуряахые хүсэжэ байһанаа үшөө дахин харуулба гээд Баруун Германиин «Унзере цайт» газетэ бэшэнэ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдые али бүхы талаһаа бүтэмжэтэй һайнаар хороохын түлөө СССР тэмсэнэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ албанай хэрэгээр Бонндо ошоод байха үедөө тэмдэглээ.

Л. И. Брежнев ФРГ-дэ ошоод байха үедөө буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүтэмжэтэй һайн шэнэ үүсхэл гаргаһан байна. Энэнь Советскэ Союзай бэелүүлдэг эб найрамдалта политикые үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ Австриин Коммунис партиин түрүүлэгшэ **Ф. Мури** мэдүүлбэ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаяа зогсоожо, Европодо тодхон табилгые зайсуулан сараха тухай тэмсэлэй үргэдэжэ байхада, энэ дурадхал илангаяа ехэ удха шанартай байна. Энээнтэй дашарамдуулан, США-гай президент Р. Рейганэй һаяын дурадхалнуудые Ф. Мури эрид буруушааһан байха юм. Женевэдэ болохоёо байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдые тэрэ дэмжэн һайшаагаа.

Бонндо болоһон совет-баруун германиин хөөрэлдөөнүүд шахардуу байдалые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые тэнсүүритэй һайнаар хорооһоной үндэһөөр Европодо аюулгүй байдал хангаха найдамтай харгы замуудые бэдэржэ олохо талаар шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ **Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй** мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Женевэдэ болохо совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ, али бүхы талын аюулгүйе хангаһанай үндэһөөр, ядерна буу зэбсэгүүдые хороохо зам нээхын тула нэгэдэлээ бэхижүүлжэ, улам эдэбхитэй ябуулгануудые хэхыень ВСМ эб найрамдалай тала баридаг бүхы хүнүүдые уряалба.

ВСНП-гэй СЕССИ

ПЕКИН. Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай ээлжээтэ сесси ноябриин 30-да хүдэлмэрээ эхилхэ юм гээд эндэ соносхогдобо. ВСНП-гэй Саг үргэлжын комитедэй заседани дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаһан байгаа.

КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьер Чжао Цзыянай «Мүнөөнэй экономическа байдал, мүн ерээдүйн хараа түсэбүүд, зорилгонууд тухай» элидхэлые, мүн хэдэн хуулиин проектнүүдые ВСНП-гэй сесси хаража үзэхэ байна гээд мэдээсэгдэнэ. Кадрнуудые һэлгэжэ табиха тухай асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм гээд эндэхи журналистнуудай дунда хэлсэгдэнэ.

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ. Израилиин дахуул Хаддадай удамаршалдаг Урда Ливанай сепаратистнууд үнгэрһэн үдэрнүүдтэ Хасбани, Кфар-Хаммам, Аркуб гэдэг һууриң тосхонуудые, мүн Ливанда байһан ООН-ой саг зуурын хүсэнүүдэй байрладаг нютагуудые артиллереэр буудаһан байгаа. Энээнһээ уламжалан ехэ һандаралнууд үүдхэгдээ, хүдөө ажахын эдлүүриин газарта ехэ хохидол ушаруулагдаа.

Израилиин армиин подразделени болон Урда Ливанай сепаратистнууд Кфар-Хаммам тосхондо нэбтэрэн орожо, ООН-ой саг зуурын хүсэнүүдэй байрлаһан райондо миинэ табихые һэдэһэн байгаа. Гэбэшье шанга сохилто абахадаа, тэдэнэр сухарииха баатай болобо.

Сепаратистнуудай эзэмдэһэн хилэ шадарай зурагар газар дээрэ шэбээлһэн Израилиин сэрэгүүд «Ливанай урда хубиие хамгаалха гэдэг зэбсэгтэ бүлэглэлнүүдтэй хамта Хиям тосхон шадар һуралсал эмхидхэбэ. Хүндэ артиллери, миномёдууд, танкнууд, бронемашинанууд болон сэрэгэй бусад техникэ үргэнөөр хэрэглэһэн байгаа.

Израилиин сэрэгэй авиаци Ливанай газар дайда дээгүүр тагнуулай ниидэлгэнүүдые хэнэ. Һүүлэй 24 часай турша соо ээрхэг түримхэйшүүлэй самолёдууд Баруун Бекаа, Хасбайя, Аркуб болон бусад олон һууриин тосхонууд дээгүүр нэгэнтэ бэшэ ниидэбэ.

ХИТАД ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУДАА ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ХАНОЙ. СРВ-гэй бэеэ дааһан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые бүдүүлигээр хазагайруулжа, Хитадай засагаархид социалис Вьетнамтай хилэ дээрэхи байдалаа улам түгшүүрилтэй шанга болгоно. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябрь һарада Хитадай зэбсэгтэ судканууд республикын мэдэлэй уһа руу хэдэ дахин нэбтэрэн ороһон байгаа. Ноябриин 10-һаа 22 болотор Хитадай суднанууд Куангнинь, Тханьхоа, Нгетинь провинцинуудаар, Хайфон порт дээгүүр СРВ-гэй уһа руу хэдэн зуу дахин нэбтэрэн орожо, Вьетнамай загаһашадай олзоборилгодо һаад тойбо татаба. Имагтаа Вьетнамай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй патрульна корабльнуудай уридшалан һануулһанай һүүлээр тэдэ өөһэдынгөө хилэ руу ороһон байгаа.

МОНОПОЛИНУУДТА ЭСЭРГҮҮСЭНЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФП) транснациональна компанинуудай комиссиин заседани эндэ боложо дүүрэбэ. Хори шахуу ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союзай профсоюзай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байна. Транснациональна корпорацинуудай гутамшаг муухай ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл хадаа уласхоорондын профсоюзай хүдэлөөнэй гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ заседанида хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ.

Ажалшадай эрхэнүүдые хаһаха талаар монополинуудай ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлдэ профсоюзууд нэгэдэлээ бэхижүүлхэ зэргэтэй гээд заседани дээрэ абтаһан түгэсхэлэй документ соо хэлэгдэнэ.

ЕХЭ ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛНЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Ган гасуурһаа, уһанай үерһөө хохидоһон районуудай, тэрэшэлэн Сомалиин ээрхэг түримхэйшүүлэй ба сепаратис бандануудай добтолгонуудта дайрагдаһан областьнуудай хүн зондо Эфиопиин правительство ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Эндэ тунхаглагдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, һүүлэй 15 һарын турша соо эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эм домууд ба тон шухала бусад хэрэгсэлнүүдые худалдан абаха, эльгээхэ хэрэгтэ 33 миллион быр гаргашалагдаһан байна.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГЭЭР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республика ошожо ерэһэниинь уласхоорондын байдалда туйлай ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болобо. СССР-эй ба ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоороднын онсо шухала асуудалнуудые, тэрэшэлэн хоёр талын харилсаа холбоонуудай бодото байдал ба саашанхи арга боломжонуудые зүбшэн хэлсэбэ гээшэ. Эб найрамдал аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхын түлөө, тохёолдоод байһан шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө бүхы гүрэнүүдэй үндэр харюусалгатай байһанине тэдэнэр үшөө дахин онсолон тэмдэглэбэ. Шахардуу шанга байдалые һуларуулха, удаан болзорто амгалан тайбан, адли тэгшэ харилсаа холбоо тогтоохо политикые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхын тула хэрэгтэй хамаг бүхы юумэ хэхэ шухала гэжэ этигэжэ байһанаа нүхэр Л. И. Брежнев, федеральна канцлер Г. Шмидт элирхэйлэн мэдүүлэбэ.

«Канцлертай хөөрэлдөөнһөө минии хэһэн гол тобшолол гэхэдэ, эб найрамдал бэхижүүлгын, шахардуу байдалые һуларуулга һэргээлгын ба бэе бэедээ этигэн найдаха ябадал тогтоолгын ашаа туһада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, хамтынгаа хүдэлмэрине үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй», — гээд Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Бонндо хэблэлэй түлөөлэгшэдэй урда үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

Советскэ Союзай, мүн ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөөнэй үедэ стратегическэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха ба тэдэнние хорооохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. СССР-тэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхохо тухай Сагаан байшангай шиидхэбэри абаһан ушарһаа энэ түбидэ ямар бэрхэшээлэй тохёолдожо байһанине совет тала сэхэ руунь, ямаршье нюуса далдагүйгөөр зааһан байха юм. Женевэдэ совет-американ хөөрэлдөөнэй үнгэргэгдэжэ байха үедэ буу зэбсэг олошоруулгые зогсоохо ябадалда нүгөө талын зүбшөөлөө үгөө гээшэ һаа, СССР өөрынгөө европейскэ хубиин дээрэхи дунда зэргын зайда табигдаха ядерна буу зэбсэгүүдэй зарим хубиие, һайн һайхан үйлэ хэрэгэй жэшээ болгон, хорооходоор Советскэ Союз бэлэн гэжэ совет хүтэлбэрилэгшын хэһэн мэдүүлгэ Баруун Германиин ба бүхы дэлхэйн олонинтэдэ бүхыдэнь гүн гүнзэгыгөөр нүлөөлбэ.

«Бонндо болоһон уулзалга СССР-эй шэнэ дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэлгын оршон байдалда үнгэрбэ. Совет гүрэнэй толгойлогшо ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидтдэ тэдээн тушаагаа тодорхой тайлбари үгөө», — гээд Франциин «Юманите» газетэ онсолон бэшэбэ. Тус газетын бэшэһэнэй ёһоор, «Бонндо үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын байдалые һайжаруулха хэрэгтэ туһалха байна».

Советскэ Союз ба ФРГ хоёрой социальна ондо ондоо байгуулалтатайшье һаань, элдэб асуудалнуудаар ондо ондоо хараа бодолтойнуудтайшье һаань, Рейн мүрэнэй эрьедэ үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөн, политическэ байдал шэнжэлэгшэдэй олонхидойнь үгэһэн сэгнэлтын ёһоор, яаха аргагүй ашатай туһатай, шухала хэрэгтэй байба. Энэ хөөрэлдөөн хадаа совет-баруун герман харилсаануудай тогтуууритай һайнаар хүгжэлгэдэ, удаадахи зуун жэлэй эхилхэ шахуу болотор ФРГ-гэй худалдаа наймаанай, экономическа ба бусад бата бэхи харилсаа холбоо тогтоолгодо ашатай туһатай байха. Иимэ харилсаа холбоон бата бэхи эб найрамдал хангалгын аша туһада гүйсэд дүүрэнээр харюусана гээшэ.

Л. И. Брежневэй Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалга хододоо ехэ удха шанартай байһан гээд «Нойе Рурцайтунг» газетэ өөрынгөө тайлбари соо бэшэнэ. Эдэ уулзалга ба хөөрэлдөөнүүдэй үг зорилгонь хубилалтагүй зандаа үлэнэ: зүүн баруун оронуудай хоорондохи харилсаануудые тогтуууритай болгохо, шахардуу байдалые һуларуулха, арсалдаа булялдаа зайсуулха ябадал мүн.

ТЭМСЭЛШЭДТЭЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр Палестинын араб арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэрые дэлхэйн түрүү үзэлтэй олонинтэ ноябриин 29-дэ тэмдэглэбэ.

Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгаар ехэ оройһоо үлдүүлһэн, зобожо тулижа ябаһан палестинецүүд национальна бэеэ даанхай байдалтай ба өөрын гүрэн түрэтэй болохын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байна. Израилиин сионистнуудай хархис муухай хэһээлтэдэ харюу болгон байгуулагдаһан Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөн (ПДС) араб национально-сүлөөрүүлгын хүдэлөөнэй түрүү отрядуудай нэгэн болоно, империализмда эсэргүү хараа шэглэлтэй тэмсэл ябуулдаг болонхой. Тиимэл хадань империалистнуудай, сионизм ба хархис хүсэнүүдэй зүгһөө ПДС-тэ харата муухай добтолго хэгдэнэ. Тэдэнэр Палестинын асуудалаар абтаһан үнэн зүб шиидхэбэринүүдтэ һаад хэхые, нэн түрүүн бэеэ даанхай Палестинын гүрэнине байгуулхагүй гэжэ оролдоно.

Бүгэдэндэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, иимэ зорилгонууд Кэмп-Дэвидтэ хэгдэһэн американ-израиль-египет үгэсэлтөөр табигдаһан. Мүнөө энэ үгэсэлгын үндэһөөр түрэл арадайнгаа хуулита түлөөлэгшэ байһан Палестиные сүлөөрүүлгын организацые (ООП) хабаадуулалсангүйгөөр «захиргаанай автономи» гэдэгые Палестинын арабуудта шагтагалхые үсэд пэтэрүүгээр оролдожо байна. Иимэ «автономи» байгуулха проектээр ямар юумэн хараалагданаб гэхэдэ, Израиляар эзэмдэгдээд байһан Палестинын газар дээрэ ажаһууха хүн зондо хүтэлбэрхин зарим тэды эрхэ үгтэбэншье, эзэмдэлтын журамые хэтэ мүнхэдэнь үлөөхэ хэрэгтэ зорюулагдана.

Энэ проектыень палестинецүүд эрид шууд буруушаана. Һүүлэй неделинүүдэй үедэ Иордан мүрэнэй баруун бэедэ, Газай секторто Палестинын арабуудай үргэн ехэ митингнүүд болоно. Эзэмдэлтын журамые, «захиргаанай автономиин» түсэбүүдые эрид шууд буруушааһан байна. Тэрэшэлэн Рамаллахта, Бейт-Сахурта, Эль-Халилда ба баруун бэеын бусад городуудта демонстраци болон митингнүүд үнгэргэгдөө. Израилиин эзэмдэгшэд полициин ба армиин хүсэ хэрэглэн, демонстрантнуудта эсэргүү хэһээлтын хэмжээнүүдые абаһан байна. Олон хүн түрмэдэ хаагдаа, нэгжүүл, мүрдэлгэ, мүшхэлгэ хэгдээ. Иимэ юумэнүүдэй урданьшье үгэтэ бэшэ хэгдэдэгшье һаань, мүнөө Израилиин засагаархид хэһээлтын «үргэн» хэмжээ абаһан болоно. Иордан мүрэнэй баруун бэеын эгээл томо университедүүдэй нэгэн Бир-Зейт гэлэг хаагдажа, хэдэн арбаад багшанар болон студентнүүд түрмэдэ хаагдаба. Митингдэ хабаадалсаһан палестинецүүдэй гэр байранууд һандаргагдана.

Израилиин харата муухай аашануудые буруушаан эсэргүүсэхэ зуураа, эзэмдэгдээд байһан газарай хүн зон палестинецүүдэй тэмсэлэй шалгагдамал, эгээл үнэн сэхэ гэжэ мэдэрэгдэһэн хүтэлбэрилэгшэ —ООН-ие шууд сэхээр дэмжэжэ байна.

ПЕНТАГОНОЙ ҺҮҮДЭР ЧАДТА ХҮРЭНХЭЙ

Америкын Холбоото Штадуудай Чадай республикын хэрэгүүдтэ сэхэ хамааралгын хойноһоо Африкада һанаагаа зобонгёор ажаглан хаража байна. «Африк-Ази» гэжэ журналай яаха аргагүй зүбөөр тэмдэглэжэ байһанай ёһоор, Сагаан байшангай түсэбөөр Чадай мүнөө байһан правительствые унагаажа, орондонь Америкын дахуул журам тэндэ тогтоохоор хараалагдана.

Уласхоорондын байдал шэнжэлэгшэдэй тэмдэглэжэ байһанай ёһоор, һүүлэй үедэ Вашингтон урдань Чадай оборонын министр байһан Х. Хабре гэгшэтэй холбоо барисаагаа үргэдхэһэн байна. Тэрэнэй аминдаа хэжэ байһан ажал ябуулгын гэмээр орон доторнь граждан дайн эхилэнхэй. Зэбсэгтэ буһалгаа хэһэнэй, гүрэн түрэдөө урбаһанайнгаа түлөө, хархис ябуулга ба шпионаж хэһэнэйнгээ түлөө Чадта толгойн саазаар хэһээгдэхэ гэжэ заочноор сүүдлүүлэгдэһэн Х. Хабре мүнөө баруун оронуудай тагнуулай албантай нягта холбоотой юм. Америкын ба Египедэй буу зэбсэгүүдээр хангагдаһан тэрэнэй отрядуудта ЦРУ ба Пентагоной советнигүүд алба хэнэ.

Суданай журамда өөһэдынгөө нүлөөе горитойгоор үзүүлжэ байһан Холбоото Штадууд Чадай хуулита правительствада эсэргүү тэмсэл хэжэ байһан Хабре гэгшын хархис бүлэгэйхидтэ түрүүшын үедэ Суданай газар дээрэһээ туһаламжа үзүүлдэг байһан. Һүүлээрнь Вашингтон Суданиие Чадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгада жэрбэдэн тухираа. Мүнөө Адре, Герида, Ириба городуудай оршондо Чадай правительствын сэрэгүүд ба Суданай сэрэгүүдээр дэмжэгдэжэ байһан Хабре гэгшын бандидуудай хоорондо гурбан неделиин туршада шанга тулалдаан болож байна. Хабрегэй бандидууд эзэрхэг түримхэй ябуулгануудтаа Пентагоной туһаламжаар Суданай газар дээрэ түхеэрэгдэһэн сэрэгэй баазые хэрэглэнэ.

Африкын нэгэдэлэй организациин шиидхэбэреэр амгалан байдал сахин хамгаалха талаар африкан гүрэнүүдэй сэрэгэй хүсэнүүд Чадта эльгээгдэжэ эхилээ. Тэндэ эльгээгдэжэ байһан сэрэгэй хүсэнүүдтэ хабаадалсахые США ехээр оролдоно. Сэрэгэй мэргэжэлтэдые, тэрэ тоодо летчигууд болон техническэ бусад мэргэжэлтэдые Чадта эльгээхэ гүйлтатайгаар президент Р. Рейган ойрын сагта конгрессто хандаханъ гэжэ Вашингтондо соносхогдоо.

Чадай дотоодын хэрэгүүдтэ Америкын хамааралгын улам үргэдэжэ байһан ябадал юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, США нюуса далдагүй интервенци сэхэ хэжэ. Африкын энэ райондохи стратегическэ айхабтар шухала түүхэй эдые өөрынгөө гарта оруулхые оролдоно. Вашингтоной нүгөөдэ зорилгонь — Ливиин урда хилэ шадар шахардуу байдал тохёолдуулжа, араб энэ орондохи байдалай эмхи гуримые һандаргаха ябадал болоно.

Имагтал африкан гүрэнүүдтэ хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Холбоото Штадуудай бүдүүлиг ёһоор хамааржа байһан ушар олоной анхарал татажа байна. Гүрэнэйнь департаментын түлөөлэгшын мэдэрһэнэй ёһоор, Африка хоорондын хүсэнүүдтэ хабаадахаар ОАЕ-һээ США-гай захиргаан тусхайта ёһоор огто уригдаагүй байна.

З. МАТЯШ,
Г. КУВАЛДИН,
С. КУЛИК.
(ТАСС).

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР

РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерство һалбариин нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай хүдэлмэриин технико-экономическа дүнгүүдые согсолбо. Ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха түсэб, уялгануудые дүүргэхэ талаар тус министерствын мэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд нилээд амжалтануудые туйлаа гэжэ элирээ.

Үйлэдбэриин фонднуудые— машина техникэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые — ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар Буряадай АССР-эй Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинууд һайн дүнгүүдые туйлаа гээд онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

БАЛЕДЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ ТУХАЙ

Манай орон дотор эгээл түрүүшынхеэ «Балет» гэһэн энциклопеди («Советская энциклопедия» хэблэл. Москва. 1981 он. ахамад редактор Юрий Григорович) хэблэгдэн гаргагдаба. Олон тоото статья, тэмдэглэл болон фото-зурагууд баледэй искусство тухай дэлгэрэнгыгээр, үнэншэмэ тодоор хөөрэнэ. Олон үндэһэ яһанай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн совет баледэй, бусад оронуудтахи баледэй хүгжэлтэ тухай эндэ һонирхолтойгоор бэшэгдэнэ.

Буряадай опера болон баледэй академическэ театрай балетнэ труппын зохёохы ажалай амжалтанууд, буряад балетнэ искусствын национальна онсо шэнжэ тухай материалнууд энциклопедидэ оруулагданхай.

Л. АЛЕНКИН.

УРАН ГОЁ БҮТЭЭЛНҮҮД

«Шэнэ ажабайдалые зохёон байгуулагшад» гэжэ үнгэтэ зурагуудтай альбом «Изобразительное искусство» гэһэн хэблэлээр барлагдан гаргагдаба. Альбомой нэгэ хубинь «Коммунистын образ уран зурагай искусствада» гэһэн гаршагтай.

Совет ороной гаталһан агуу ехэ зам уран зурагай аргаар дүүрэнээр харуулагданхай. Скульптурын, графикын, уран зурагай аргаар шэнэ ажабайдалые зохёон байгуулагшын— совет хүнэй образ, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэл зохёол бүтээлнүүд дотор харуулагдана.

Уран зураашад, скульпторнууд И. Шадр, К. Богаевский, И. Тоидзе, П. Кривоногов, Ф. Малаев, Л. Кербель гэгшэдэй гоё һайхан бүтээлнүүд нюдэ баясуулна. «БАМ» гэһэн циклһээ Т. Бэтрыну гэгшын зурагые илангаяа һайхашаамаар.

Н. КОСЕНКОВА.

ХҮН БА байгаали

АЖАЛАА ЭДЭБХИЖҮҮЛҺЭЭР

Хяагтын районой 6 һургуулида, онсолбол, Наушкын, Хяагтын 1-дэхи, Ёхэ-Нугын, Сүхын, Хүдэриин, Тамиргай һургуулинуудта ой модондо дуратайшуулай лесничествэнүүд байгуулагданхай юм.

Һуралсалай жэлэй үедэ эдиршүүдтэй түсэбэй ёһоор хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг. Ахалагша классуудай 147 һурагша лесничествэнүүдэй хүдэлмэридэ хабаадуулагдадаг. Хяагтын ба Хүдэриин лесхозуудтай нягта харилсаа холбоон байгуулагданхай.

Һурагшад олониитэдэ аша туһа хүргөө гэбэл, полиин захаар гү, али дундуурнь жэрылгэн тарингдаһан зурууд модо, мүн 112 гектар талмайдахи ой модо харуулһан, плодопитомнигто хүдэлһэн байна. Үхибүүдые түрэл хизаар нютагтаа дуратайгаар хүмүүжүүлхын тула экскурсинууд, олон үдэрэй аяншалганууд эмхидхэгдээ, элдэб темээр 500 шахуу хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө.

Түймэрэй һүжэрэн носомоор гэнэтэй хаһада Хяагтын 1-дэхи, Наушкын һургуулинуудай эдэбхитэд хүн зоной дунда 1000 гаран тусхай хуудаһа тараһан байна. «Ногоон патрульнуудай» гэшүүд рейднүүдые олоор үнгэргөө. Жэшээлхэдэ, Хяагтын 1-дэхи һургуулинхид байгаалида эзэн бусаар хандаһан хүнүүдые баридаг, хайша хэрэг ябадалыень шүүмжэлдэг юм. Тэрэнгиин, мойһоной сэсэглэхэ хаһада илангаяа олон хүдхэшүүл дайралдажа, балшыса бариддаад, яла түлэхэ баатай болоо һэн ааб даа.

Ойн ажамидарал... Хизаар ороноо шэнжэлэлгын материал суглуулха, ан амитадые, ургамал ногооое шэнжэлэн шудалха, эм домдо ородог ургамалнуудтай танилсаха, удааһь харууһан дороо абаха юрэл олон лэ хэмжээ ябуулганууд эдиршүүдые һонирхуулдаг. «Ленин ба байгаали хамгаалга», «Буряадай ой модоной талмай» гэһэн хөөрэлдөөнүүд илангаяа ашатай туһатай байгаа.

Хяагтын оньһожоруулагдамал ой модоной ажахын лесничи Н. М. Ларионов һурагшадай урда лекцинүүдые уншадаг, элдэб журнал, газетэнүүдтэ гараһан һонирхолтой мэдээсэлнүүдые тэдэнэртэ дуулгадаг юм. «Шубуудай үдэр», «Ой модон — манай баялиг» гэһэн хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг. Эдиршүүд 7830 килограмм нарһанай борбоосгой суглуулһан, шубуудай байхаар 375 гэрхэн дархалжа үгэлэн байна.

125 һурагша зунай туршада тусхай питомнигто хүдэлжэ, 2 гектарта таригдаһан бэежээдүй һөөгүүдые харууһалһан, 27913 һөөг һуулгаһан, 107900 сэсэг тариһан юм. Шоргоолжоной 10 шэнэ бута бүридэлдэ абаа.

Һуралсалай энэ жэлдэ лесотехническэ шэглэлтэй дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта олон хүн һуралсаха орсо. Наушкын, Хяаг... Адагай, Хяагтын 1-дэхи... хын дунда һургуулинуу... дүүргэгшэд — хамта ... 7 хүн тусхай мэргэж... боложо гараха юм. Һу... лиин дэргэдэхи лесничес... эдэбхитэй гэшүүдые нэ... бэл, Сүхын һургуулиһаа ... ля Шильникова Алеша ... полов хоёрые Хяагтын ... дэхи һургуулиһаа Саша ... син, Олег Сафронов, И... Беляков гэгшэдые, . На... кын һургуулиһаа Вален... Рипчино, Андрей Мака... гэгшэдые нэрлэмээр.

Район дотор һургуул... дай дэргэдэхи лесничес... нүүлэй дунда дэлгэрһэ... циалис мүрысөөндэ түрүү... һуури Хяагтын 1-дэхи, ... ёрдохиие — Наушкын, ... бадахи һуури — Сүхын ... да һургуулинууд эз... байна. Ой модондо дура... шуул ажал ябуулгаяа ... хижүүлһээр.

М. БУЛДАКО...
эдир натуралистнуу...
республиканска станци...
методис...

Литвагай ССР-эй Клайпедын судна бүтээгшэд «Гремячинск» гэһэн нэрэтэй загаһа олзоборилгын шэнэ корабль уһанда табиба гэһэн мэдээсэл «Сэнхир экран» мэдээсээ һэн. Энэ траулерта манай республикын Прибайкалиин районой Гремячинск тосхоной нэрэ олгогдоһон юм. Мүнөө энэ траулер холын Хойто мүльһэтэ океан соогуур агнуури хэжэ эхилбэ. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан загаһашадай абаһан үндэр уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэнь лабтай.

«ГРЕМЯЧИНСК» МҮЛЬҺЭН ДАЛАЙН ДУНДА...

Совет Буряад ороной Гремячинск тосхоной нэрээр нэрлэгдэһэн шэнэ судны намтар тухай эндэ дурдалтай ха. Клайпеда хотын корабль бүтээгшэд энэ траулерые болзорһоонь нэгэ һараар урид бүтээжэ, далайда табиһан байгаа. 2.300 моринной хүсэтэй мантан томо энэ онгосо Арктикын мүльһэн хуягта эзэлэгдэһэн уһан соогуур ябахаар түхеэрэгдэһэн. Корабль дээрэ загаһанай хаана олоороо суглараад байһые тодорхойлхо тусхай аппаратура тодхогдоһон, загаһа сэбэрлэхэ, консервэ болгохо үйлэдбэриин элдэб олон түхеэрэлгэ бии. Шэнэ тухэлэй траулер жэлдээ 45—50 мянган центнер загаһа барижа, 1.000.000 түхэригэй продукци Эхэ орондоо үгэхэ аргатай. Корабль дээрэ морягуудай байха байра байдал, амарха газар эрхим һайнаар бэлдэгдэнхэй.

«Гремячинск» траулерай байрлаха газарынь — морягуудай ниислэл Мурманск болоно. Клайпедаһаа түрүүшынгээ агнуурида гараһан шэнэ онгосын капитанай ахалагша туһалагша А. С. Прохоров иигэжэ хэлэнэ:

— Бидэнэр аха дүү Буряадай АССР-һээ хэдэн арбаад мянган километрэй зайда байгаашье һаа, Гремячинск тосхоной, мүн республикын бүхы ажалшадые маанадай дүтымнай тала нүхэд, нютагаархиднай гэжэ тоолоно ябанабди. Манай судна дээрэ мүнөө интернациональна экипаж хүдэлнэ. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, СССР-эй олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд болоно. Судны улаан булан соо Буряад ороной ургалта хүгжэлтые харуулһан фото-зурагууд, литература, искусство үргэнөөр харуулагданхай. Гремячинскын нэрэ зүүһэн траулерай экипаж хадаа Буряад оронтой харилсаа холбоогоо саашадаашье үргэлжэлүүлхэбди. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан бидэнэр габшагай нэгэ вахтаяа Совет Буряад ороной ажалшадта зорюулхаар эрмэлзэнэбди.

Владас НОРГАЙЛА,
«Атлантика» радиостанциин ахалагша корреспондент.

РЕДАКЦИҺАА: манай республикын хото, тосхонуудай нэрэнүүдтэй кораблинууд океан далайнууд соогуур олоороо тамаржа ябадаг гээшэ. Харин мэнэ һаяхана Хойто мүльһэтэ далай соогуур загаһа олзоборилжо эхилһэн шэнэ траулерай түүхэ ба Гремячинск тосхоной нэрэ тус суднада яагаад олгогдоһые удаадахи мэдээсэлдээ дурадхахабди.

МОСКВА. Спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионат. Зураг дээрэ — СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команда — дэлхэйн чемпион (зүүн гарһаа): О. Бичерова, М. Филатова, Е. Давыдова, С. Захарова, Е. Полевая, Н. Ильенко ба тренер Полина Астахова.
Фототелеграфаар абтаһан зураг.

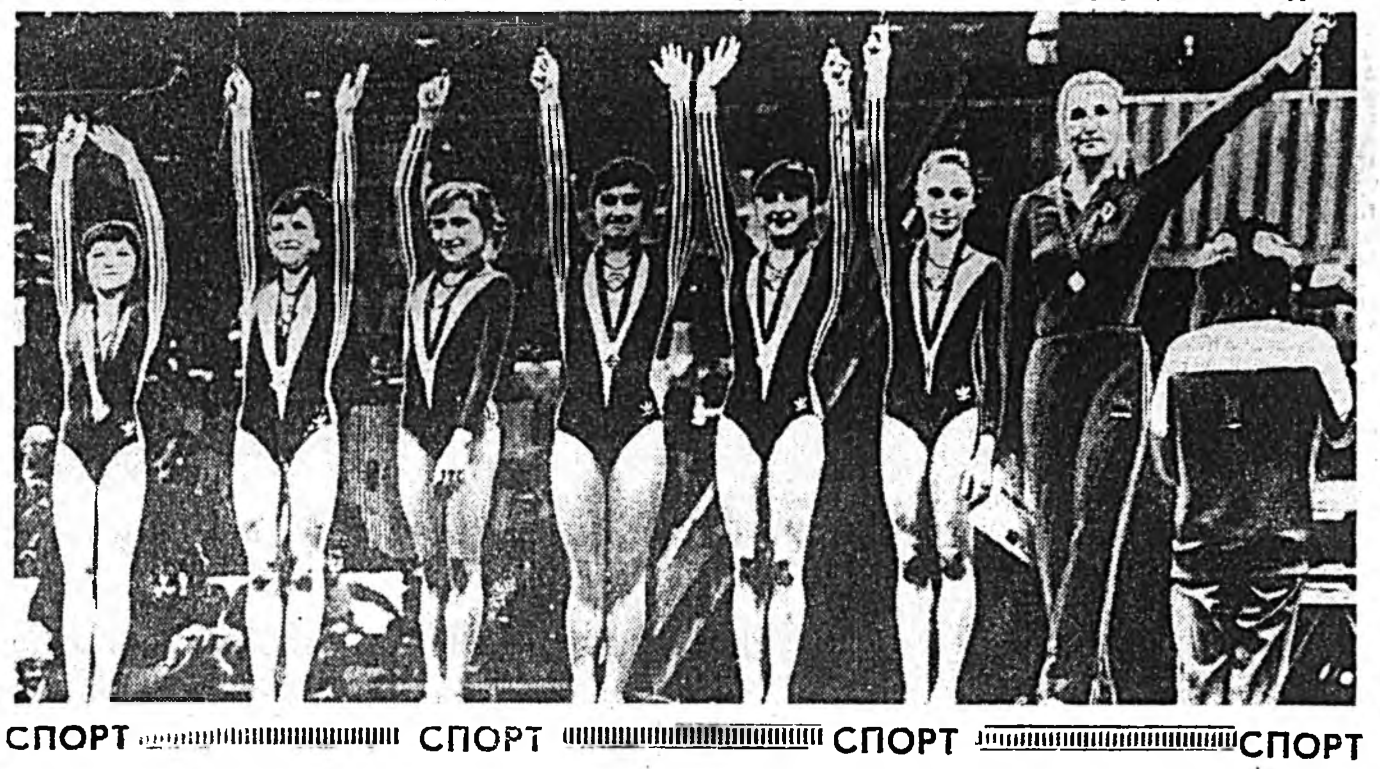

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ТОБШОХОНООР

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай зал соо болоҗо дүүрэбэ. Зургаан командын 60 гаран штангист энээндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Забайкалец» клубай хүндэ атледүүд командаараа илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр — хоёрдохи, Галуута-Нуурай шахтернууд гурбадахи һуури эзэлбэ. Спортын мастер А. Иванников, мастерта кандидат А. Мезенин, спортын мастер К. Ларионов, мастерта кандидат В. Семенов, спортын мастер А. Матвеев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илажа гараа. Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, 90 килограммай шэгнүүртэ В. Семенов В. Решетников хоёрой хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болоҗо, Семеновой илалтаар дүүрээ. Тэрэ дүн хамта 302,5 килограмм абаба. Залуушуулай дундаһаа авиазаводой слесарь-инструментальщик Сергей Рыбальченко онсо шалгарһан байна.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Урожай» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Дагестанай АССР-эй Дербент хотодо болобо. Манай «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй эрэшүүлэй команда илалта туйлаа. Хурамхаанай хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер спортын мастер Анатолий Гармаев М-2 упражнеэр харбахадаа, 2400, дээшэ очко тудажа, Түбэй соведэй чемпион болобо. Спортын мастер Вячеслав Гуров дүрбэдэхи һуури эзэлһэн байна.

Һур харбалгаар «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Тбилиси хотодо болобо. Эндэ 140 гаран мэргэшүүл сугларaa. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Баяр Балбаров М-2 упражненеэр харбахадаа, 2319 очко абажа, арбадахи һуури эзэлээд, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ. Энэ хадаа манай мэдээжэ тренер Д. Р. Эрдынеевэй хүмүүжүүлһэн үшөө нэгэ һурагша болоно.

ДААМ. «Труд» бүлгэмэй областной соведэй мүрысөөн болоҗо дүүрэбэ.

Манай республика дотор даам наада хүгжөөхэ талаар ехэ эдэбхитэн, спортын мастерта кандидат Ф. А. Завелинскиин һурган һоридог һурагшад — Улаан-Үдын 43-дахи һургуулиин һурагшад онсо шалгарһан байха юм. Энэ һургуулиин 10-дахи классай һурагша Олег Аненхонов илажа, «Труд» бүлгэмэй чемпион болобо. Слава Покацкий, Юра Малин хоёрдохи-гурбадахи һууринуудые хубаалдаа.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа багшанарай институдай студентка Рита Янгутова эрхимлэһэн байна. 43-дахи һургуулиин һурагшад Валя Дансарунова, Марина Бубеева гэгшэд шангай һууринуудта гараһан байха юм.

Уласхоорондын даамаар «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Олег Аненхонов мүн лэ шалгарба. Шэлэй заводой хүдэлмэришэн Мэлс Бидогаев —хоёрдохи, тус предприятиин цехэй начальник Константин Измайлов гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

ШАТАР. Эрэшүүлэй дунда шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионой шатарай клуб соо үргэлжэлһөөр. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр хойшолуулагдаһан партинууд наадагдаа. П. Кликунов В. Талхановые шүүбэ. В. Хаханов — С. Прутовой гэгшэдэй парти һонирхолтой шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, сугларагшадай анхарал татаба. Нааданай һүүл тээшэ Прутовойн алдуу гаргахада, Хаханов эршэмтэйгээр добтолжо, мүрысөөнэй таблицада шухала очко бэшүүлбэ. Ю. Барнаков — В. Тоневицкий гэгшэдэй уулзалгада залуу шатаршан Юрий Барнаков эршэмтэйгээр добтолжо, нүгөөдэеэ хүшэр хүндэ байдалда оруулба.

«Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ В. Хаханов гурбан наадаанай һүүлээр 2.5 очкотойгоор абаад, түрүү һуурида гараба. Н. Матвеев, В. Ангажанов гэгшэд тус тустаа хоёр очкотой болонхой.

САНА. «Буревестник» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нэмэл мүрысөөн Дээдэ-Онгостойдо болоҗо, спортын хэдэн бүлгэмүүд болон клубуудай 50 гаран санашад хабаадаһан байна. «Забайкалец» гэжэ спортклубай инструктор, спортын мастер Валерий Мироманов 10 километрые 30 минута 19 секунда соо гаталжа, илалта туйлаа. Багшанарай институдай студент Саян Жамбалов, «Труд» бүлгэмэй методист Вячеслав Романов гэгшэд тэрээнһээ ороойдоол 13 секундаар гартабад.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Хүндэтэ уншагшад! 1982 ондо абаха газетэ, журналнуудта захил байгша оной декабриин 15 болотор үргэлжэлхэ. «Буряад үнэн» газетээ захихаяа бү мартыт!

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһанда. «...дай баялигые алмаха, ...бадхаха» —Буряадай А... эй Министрнүүдэй Сов... Түрүүлэгшэ В. Б. Сагано... статья. Мэдээсэлнүүдэй ...луулбари. «Һанаа амар һанай үрэ» — В. Борис... статья.

Хоёрдохи хуудаһа... «Арадай баялигые ал...арьбадхаха» — В. Б. ...гановай статьягай түгэ... Табан жэлэй түрүүшүүл. ...рүү зэргэдэ» — С. За...вагай статья.

Гурбадахи хуудаһа... «Шефүүд, мүнөө танай ...жэзн» — Т. Волынцев... статья. Уласхоорондын ...жэлэл. «Доошоо мухари... — Ю. Романцевай ст...

Дүрбэдэхи хуудаһа... «Патриот» — суглуулб... «Үнэн зүрхэнэй үгэнүүд... редакцида ерэһэн бэшэ... һээ.

СЭНХИР ЭКРА...

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ...

Орбита. 8.55 — Дам...гын программа. 9.00 — ...мя». 9.40 — Үглөөнэй ги...стика. 10.05 — «Нам не...ждать»—уран һайханай ф... 11.20 — «Амитанай ай... 12.20 — Шэнэ һонин (... час хүрэтэр). 15.10 — ...жуулгын программа. 1... — Шэнэ һонин. 15.35 — ...рэһөөрнь 125 жэлэй ... «Иван Франко» — теле...онно баримтата фильм. ... — «ПТУ-да ямар мэргэж... һургадаг бэ?».

Улаан-Үдэ. 17.10 — ...бүүдтэ зорюулагдаһан м...фильмнүүдэй программа. ...—«Байгал» — мэдээсэлэй ...грамма (буряадаар). 18... «Саян» — хүдөөгэй ...шад тухай дамжуулга.

Орбита. 19.10 — Лаосс...циональна һайндэртэ ...публикын байгуулагда... «Лаос: поступь револ...» баримтата фильм. 1... 19.45 — Забһарлага. ... «Мүнөөдэр» — түби ...дэрэ». 20.00 — Эрдэм...кын һонин. 20.30 — Г...ридов. В. Маяковскиин ...гүүдээр хоорой солис... болон оркестртэ зорю...һан «патетическэ» ора... 21.05 — «Бага газар»... Брежневэй номоор бүт...һан телевизионно онон...тэй баримтата фильм (... фильм). 22.00 — «Вре... 22.35 — «Ородой компо...нуудай романсууд». 2... — «Мүнөөдэр түби д...дэрэ». 23.20 — «Трет...ско галерейн 125 жэлэй ...до». «Гүрэнэй Третьяко... галерейн залнууд» ... —«Хоккейгоор СССР-эй ...оная ...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ...

Орбита. 12.55 — Дам...гын программа. 13.00 — ...тарай һургуули. 13.30 — ...зика. 8-дахи класс. ...лиин хүзэн. 14.00 — ...ланай «Ажабайдалай х...ябуулгын хуудаһанууд»... — «Совет гүрэнэй ба...нуудай гол үндэһэнүүд»... хи класс, «СССР-эй ... эрхэнүүд ба үүрэгүүд»... гэдэл». 15.10 — «Түүхэ... класс. «Жанна Д'Арк»...

Улаан-Үдэ. 16.25 — «...дин Балтики» — барни... фильм.

Орбита. 17.10 — Эдир...дэ зорюулагдаһан хүүх... программа. 18.00 — А. Мо... зохеолнууд.

Улаан-Үдэ. 19.10 — ...холнууд. 19.20 — «Тана...шэгүүдээр». 19.50 — «...сэрэгшэ» гэһэн кинож...

Орбита. 20.00 — И. Со... Микитов. «Ажабайдалай ...ажал ябуулгын хуудаһа... 21.00 — «Амгалан нойр... багашуулһ». 21.15 —«Ху... ажал хэрэгүүд». 22.00 — ...мя». 22.35 — «Дело Ар...новых» — уран һай... фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Госу... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств полиграфии и к... ной торговли.
Н-01866. Заказ 275 Индекс 59...